

Hetedik évi folyam.
Pest, márczius 25-én 1860.

A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedrében egy és fél iven jelenik meg. — Előfizetési díj Buda-Pesten házhoz küldve vagy postai uton külön a Vasárnapi Ujságra félévre 3 ft., a Politikai Ujdonságokkal együtt 5 ft. uj pénzben. — A Vasárnapi Ujság a Magyar Sajtóval együtt (a Politikai Ujdonságok nélkül) félévre 10 ft., évnegyedre 5 ft. uj pénzben. — Az előfizetési díj a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utca 4. szám) bérmentve utasítandó.

Vázlatok a magyar viselet történetéből.

(Folytatás. — Lásd Vas. Ujr. I. é. 7. és 8. számait.)

MAGYAR DISZ- ÉS HADI-VISELETEK A XVI. SZÁZADBAN.

Eddigi közleményeinkben a XVI. századbeli magyar férfiviseletből leginkább a házi, otthonias vagy mindennapi öltözeteket állítottuk elő, melyeket béke idején, csendes házi életben használtak. — Áttérünk most a XVI. századbeli disz- és hadiviseletek leírására, melyeket a magyar nyilvános élet terén, ünnepélyes alkalommal használt, vagy melyeket akkor öltött magára, midőn a hont vész fenyegetvén, küzdelemre szállt a közügyért.

Ünnepélyeken és csatákban egyaránt fényesen és délczezen jelentek meg őseink, halálban vagy győzelemben mindig diszesen öltözve vettek részt. Ez állítást igazolják nemcsak azon gazdag és diszes fegyverek, vérték, sisakok, pompás ruhadarabok, melyek őseinktől fenmaradtak, de történetünk lapjai is bizonyítják. Őseink fényezéséről gyakran

Magyar diszviselet a XVI. századból.

emlékeznek krónikáink, midőn köz-ünnepélyekről, koronázásokról tesznek említést, hol a fegyverzetten, öltözéken és lószerszámaikon elárasztott fény minden idegent bámulatra ragadt.

Eme fényűzésre a XVI. században csak növelő hatása lehetett az akkor dicsősége délpontján álló törökkel való szoros érintkezés és szövetség, — de másrészt az osztrák házból levő királyok alatt a nyugati izlés is utat nyert, befolyást gyakorolhatni viseletünkre. Ez pedig azt eredményezte, hogy a XVI. századbeli magyar viselet a törökös, és nyugati izlések befolyásának bélyegét viseli magán, — míg utóbb a XVII. században a reformatio korszaka a magyar viseletnek tisztább, de egyszerűbb formákban ismét visszaadta ősi jellegét, bárha utóbb távolról követte is a nyugati izlést.

Két ily ünnepies-

sen öltözött magyar lovagot állit elő ide mellékelt képünk, melyek az említett idegen befolyások eredményeit határozatlan tanusítják. — E kép Eye és Falk „Kunst- und Leben der Vorzeit“ című jelmeggyűjteményéből van lerajzolva. A balról levő lovag alacsony kis karimás kalpagot visel, elől kis boglárba tűzött hosszan lengő strucztollal. Vállait nagy virágos szövetű, vállprémes rövid köpenyke fűdi, mely alatt láthatni a derékon övvel átkötött, térdig érő s elől csak gombokkal összetartott alsó ruhát.

Szűk magyar nadrágjának alsó vége csinos s felül lehajtott szélű topánba van szoritva, melyre taréjos sarkantyuja van csatolva. — A sarkantyuk ága a XI., XII. és még a XIII. században is taréj nélkül csupán hegyes vasból állott, minők a III. Béla sírjában találtatott sarkantyú-példányok, és mindig szíjjal vagy lánczcsal csatoltattak a bokára. Taréjos, csillagos sarkantyuk csak a XIII. század végével jöttek használatba. — Ezen viseleten a toll és köpeny határozottan a nyugati izlés befolyásának tulajdoníthatók.

E délczeg lovag paripájának fején magasba nyult kócsag-toll leng, kiemelkedve a drága kövekkel kirakott csótár tartójából; hosszú lófark függ alá a ló szügyére, mely tigrisbőrrel, dereka pedig gazdagon kivarrott kis sabrakkal van borítva. Sabrakja alól függ le a kengyel, hátul pedig a ló farán a bogláros farmatring.

A lószerszámoknál a lófark a csótár végén, és talán a párduczoz terítő is a török szokásra, a forgó pedig a ló fején a régi német s francia lovagok lovain használt tollakra emlékeztet, sajátságos vegyületben állitva össze a keleti és nyugati izlést.

A rajzunkon levő második lovag hasonló kalpagot visel, elől magasabbra nyuló karimával, melyen kerek boglárából legyező alakban csomóba szedett tollbokr emelkedik ki.

Termetét hosszú és bő, ujjatlan ruha fedi, elől egy sor nagy gombok és sujtások által összetartva; keze, melyben örvös buzogányt tart, az alsó ruha ujját láttatja.

Lovának nyakszirtje, homloka, szügye és háta párduczbőrrel van betakarva, mely úgy van alkalmazva, hogy a párducz feje a ló homlokát borítván, fülei helyén a ló-fülek vannak kidugva, mely sajátságos összeillesztés hatásteljes kinézést ad a ló fejének. — A párducz homlokából, diszes foglalványból, szintén kócsagtoll maglik, míg a nyakszirtől csótáron nagy gombból hosszú lófark függ alá. A kantár, mint az előbb leirt lónál, hosszú zablához van csatolva.

(Folytatjuk.)

Vízkeleti Béla.

Egy anya emlékezete.

A nő az Istennek valódi áldása,
Kinek szíven fekszik női hivatása,
Ki betölti körét.
Ki könnyelműségben, ki hivalkodásban,
És miként oly sokan, külső csillogásban
Nem lel örömet.

A valódi édes-anyának tisztelet!
Ki halványan viraszt kis gyermeki felett
Mint föld felett a hold.
Ki gyöngéd lelkének sugallata szerint
Gyermeki szívébe korán tiszta érényt,
Nemes érzelmet olt!

Bízton, nyugton tekint a távol jövőre,
Nemes lánggal égő keble, már előre
Örömmel van tele.
Szent örömet azon boldog hit gyújtja itt,
Hogy forrón szeretett kedves magzatjait
Honának neveli!

És ha aztán saját szemével láthatja,
Hogy az édes hazát szolgálja magzatja:
Beteljesült vágya,
És teljességéből anyai szívének
Egre száll az ima, zeng a hálaének, —
Oly nagy boldogsága! . . .

Az élet kertjéből tövis jutott neked,
Földi pályád, egész családi életed
Harcz, küzdelem vala.
De mindig veled volt a nehéz harc között,
A meddig lelked az étellel küzködött,
Az égnek angyala.

Azon terhes pályán, a melyet futottál,
Tiszta fogalomhoz korán eljutottál,
Mint nézd a világot.
S a mit mások szinte imádtak körüléd,
Te azt megvetted, nem sokra becsülted:
A fényt, gazdagságot. —

Hogy mi az igaz kincs: mutatád, hogy érted,
Az embernek, te nem vagyónától mérted
Belbecsét, érdemét, —
Mit ér a ragyogó kincs, az ezüst, arany,
Mely után sok ember fut, fárad untalan,
Ha lelke oly sötét?!

A mit te becsültél, mi volt? művelt elme,
Nemes lélek, melyben a haza szerelme
Ég olthatatlanul.
Tudomány, tiszta szív, erős, szilárd jellem,
Mit, ha rágalmaz is ütökön sok gaz ellen:
Tisztelni megtanul.

Tudtad te, derék nő! hogy mindenek felett
E becses kincsekhez jó nevelés vezet:
Tudtad te azt régen.
A nevelés előtt tehát meghajoltál,
Hisz e szép pályán rég magad is fáradtál
Nagy gondnal, serényen.

Gyermekid nevelni, s gondnal neveltetni,
Lelkődbe a szép s jó virágit ültetni —
Ez vala főgondod.
S miért magányodban a jó Istent kérted,
Forró óhajtásod, a midőn elérted:
Hálakönyved omlott.

Midőn tiszteltek a hiven egyetértő,
Egymást gondolatlanul vagy szóval sem sértő
Szeretett gyermekek:
Köztök magadat te oly gazdagnak látád!
Bár aranyat múló kincseknek halmazát
Nem adtak az egek.

Gazdag voltál, s ha hölgy lépett volna hozzád,
Ki az ékszerekre oly igen sokat ad,
S unszolt volna téged,
Hogy a melyben lélked talál boldogságot,
Mutatnád meg neki legfőbb drágaságod,
Legfőbb ékességod:

Te gyermekeidre mutatván, szerényen
De nemes lelkednek büszke örömeiben
Mondtad volna neki:
Legfőbb ékessége egy magyar anyának
Csak az lehet, a mi volt Kornéliának:
Jól nevelt gyermekei!

Bár többnyire borús volt életed dele,
Pályádnak alkonyán tiszta fényben kele
Napodnak sugára.
Oh milyen mennyei öröm volt az neked,
Midőn láttad, hogy hűn munkál két gyermeked
A közügy javára.

Pályád végén csak egy óhajtásod maradt,
Azt kérted: ne hosszás, ne nehéz kin alatt
Végződjék életed.
Meghallgatá Isten; s életed fáklyája
A szelid halálnak egy fuvallatára
Végző lobbot vetett.

Elaluvál, miként a munkás természet,
Melynek ha ereje végre elenyészett:
A tél sírjába dül.
Nyugodjál, pihend ki sok szenvedésedet,
Mig majdan egy napon sötét sírod felett,
Öröktavas derül.

Mint te kedvesidet, kebeledbe zártad:
Ők is néma búban sóhajtnak utánad,
Örzik emlékedet.
Majd a siron túl, a tiszta hű kebelnek
Forró érzelmével ismét megölelnék,
Mostan Isten veled! —

Losonczy László.

Egyes kiszakasztott lapok a történet könyvéből.

III. Dobozy Mihály.

Ismét egy új kép áll előttünk, egy szívvel, lélekkel magyar dalia képe — a multból; a multból! melyen oly élesen mereng lelkünk; a multból! a melyre visszagondolva, fennen dobog a magyar szív — látva ott egyes alakokat elötünedezni, kik halálcsatát vívtak a törökkel — akkoriban leghatalmasabb ellenségével a magyar nemzetnek! kik életüket adák oda a honért, a nemzet jobb-éléteért!

Valóban nagyszerű képek ezek, gyakran kell nekünk ezekre emlékeznünk, és elfelednünk nem szabad soha!

Mohácsnál porba hullt a magyar; a roppant török had, mint gátat szakasztott folyam, borítá el e szegény hazát, egyenkint törve le a nemesek csapatait, kik a főerő elbukása után a hont megmenteni összegyülekeztek; mindennek vége volt; a mi egyszer elveszett, azt többé visszanyerni nem lehet. Az a mély, fájdalmas seb, mely a magyar haza szívében ütött, nem gyógyulhatott be többé, naponkint ezrek, és ezrek estek áldozatul a törökök féket nem ismerő dühének. A merre a szem tekintett, pusztaság és elhagyatott volt a vidék; amott távol égő falvak füstje látszik; itt a virágos mezőn két ellenséges tábor verekszik egymással, a vad lárma és ágyudörgés közül rémesen hallik ki az elestek vég-halálhörgése, a fegyverzörej, a sebesültek kínos „jaj“ hangja; amott egy népes város romjai látszanak; még néhány nappal ezelőtt élénk mozgás volt tapasztalható itt, a lakosok közt öröm, boldogság honolt, — ma már minden néma! az utcákon megnőtt a fű, a romok közt büzhödt holttestek hevernek, szomorú látványul az arra tévedt utazónak. . . . Itt mélabusan szól a falu harangja, valakit temetnek, oly szívrepestőleg hallik a kísértő gyászenek! . . . Az emberek egymásután hullnak, vesznek, pusztulnak. . . .

Ily szomorú állapota volt a mohácsi vész után a magyar hazának, amerre a török elvonult, nem volt egy talpalatnyi föld, melyet drága magyar vér ne áztatott volna. A romlásban, öldöklésben ki nem fáradt török sereg nagy csapatokra osztva, különböző utakon — mint pusztító sáska-sereg — nyomult előbbre, előbbre; — egy ily pusztító had, mintegy 30 ezernyi, a Kapudán basa vezérlete alatt, már egész Visegrádig nyomult elő, senki által fel nem tartóztatva; de itt meg kelle állapodnia, mert egy, számra ugyan csekélyebb, de halálra kész sereggel állott szemben, ki vezérével együtt megesküdött haláláig védeni azon magaslatot, mely Visegrád felett áll, — s melyet elfoglalva tartott. — A Kapudán basa gunyosan kacagott fel, midőn megpillantá a csekély magyar hadat; s parancsot adott seregének, rögtön bekeríteni az egész magyar táborát. „Egy se menekülhessen meg közölök, — ugymond — meg kell nekik halni mindnyájoknak, a vakmerőknek, kik a föld ura Szolimán ellen mertek kardot emelni!“ Nehéz ostromágyúit a magaslat két oldalán állíttatá fel, s lánczos golyókkal tölteté meg, hogy minél gyorsabban vége legyen a kegyetlen harcznak.

A magyar vezér eleve gondoskodott arról, hogy táborát, a mennyire lehet, megerősítse, kemény lánczokkal összefűzött szekérsánczokkal vétette körül, minden negyedik szekér mellé egy-egy ágyú volt állítva; a szekereken gyalog-harczosok foglaltak helyet, előre szegzett dárdaik hegyeiből erős érczfalat alkotva, hátuk mögött ügyes vadászok álltak, lövésre készen tartva tölcéses-lőfegyvereket; ezeken belől a huszárság, mindnyájan deli legények, s természetes hajduk álltak, vastagra kikent nagy bajuszszal, piros, pozsgás arcczal, edzett vonásokkal, oldalukon széles kard, és roppant szeges buzogány függött. — Közepett látjuk a vezért, egy nemes példányt a régi jó időkbel, kikre oly büszke volt mindenkor a magyar! . . .

Egy izmos szép férfi ez, magas, nyílt homlokán sebhelyek mély forradásai láthatók, arcza szabályos vonásain valami összhangzó öntudatos nyugalom látszik, mely tanuja a szívben lakó becsületességnek és elhatározottságnak. Szemei fényesek, feketék mint sasé, magatartása bátor, és kihívó; széles vállain gyönyörű tigrisbörkaczagány nyugszik, egyéb öltözéke egyszerű, fény és pompa nélküli. Jobbról mellette neje tűnik föl, hófehér paripán ülve; gyönyörű hölgy, a magyar nők legszebbike és legbátrabbika, ki a csaták zivataraival, szenvedéseivel férjével mindenkor hiven megosztá, sohasem maradva el oldala mellől, vele kívánt élni, vele halni, ha a sors úgy hozza magával.

A török sereg gyorsan körülözönlé a magaslatot, szemelátára a maroknyi magyar hadnak, mely azt — bár ágyúi nagy pusztítást vittek is végbe az ellen soraiban — megakadályozni nem tudá. Most megszólalnak a magaslat két oldalán felállított török ágyúk is, iszonyu keresztűzet okádvá a magyar seregre; — s a roppant török had mint fergeteg, vagy mint erdőt érő jégvihar egyszerre zudult fel, s rohant minden oldalról a szekérsánczokra. A vadászok erre kilőtték fegyverüket, egész sorok döltek ki a rohanók közül, jól találva a czéllövők golyóitól; — az ágyú szakadatlanul szórta a halál magvait a sűrű tömegre, egész halmok emelkedtek török holttestekből; a szekereken álló gyalogok leszúrták a közel jövőket; egy-egy ellenséges ágyú rést nyitott már itt-ott a szekérsánczokon, összetörve, rombolva némelyeket; de egy perc alatt ki van pótolva a hézag, huszárok, hajduk állnak oda, köztök van a vezér, buzdítva, bátorítva a vitéz harczosokat, jaj annak ki ezekkel megküzdeni merészel! A legvitézebb, a legbátrabb ellenséges csapatok hátrálni kénytelenek a vaskaru hajdúk sulyos csapásaitól, kik könyökig gyűrűkzve, meztelen karokkal osztogatják a halált. Kapudán basa távolról nézi a véres harcot, s haját tépte mérgében, látva, hogy vitéz seregének legvitézebbjei határnak. Erre saját testőrzőit küldé a hátrálók segítségére, s maga is lóra kapva, utánok vágat, szitkokat szórva gyáva hadseregére. — Most újra ádáz dühvel rohan ez erősítést nyert török a huszárok s hajdukra, jancsárok, és spahik vegyesen; ismét foly a vér, a harc elkeseredett, a legnagyobb dühvel pusztítja egymást török, és magyar, egyik fél sem tágít, egyik fél sem enged, maga a vezér 3 sebből vérzik már, még se csügged, még se gyengül. A fényes aczél meg-megvillan kezében — mindannyiszor halál-kiáltás kíséri — valahányszor lecsap vele.

A Kapudán basa tartván attól, hogy a dicső mozlim sereg ismét hátrálni fog, szükségesnek látta hátuk mögé két sugárágyút vqnatni, hogy azon pillanatban, melyben hátrálni merészelnek, halálra lövesse őket.

E perczben a szekérsáncz tulsó oldalán vad örömrivalgás rázkódtatá meg a levegőt; sikerült itt a törököknek leküzdeni a magyar erőt, s áthágni a sánczokon! a vezér értesülvén a veszélyről, a csüggedők közt terem, s nagy vérontással visszaveri az ellenséget.

E viadalban, e nehéz küzdelemben legvitézebb harczosait veszté el, nagyon meg fogyott már a bátor kis csapat, de még el nem csüggedett, még nem volt letörve; négy hosszú órája már, hogy az öldöklő harc foly, melyik fogy el hamarabb? Kevesebb a magyar, neki kell elfogyni; érzi ezt a vezér, tudja, hogy nemsoká tarthatja már magát, néhány percz még, s mindennek vége lesz; — e kevés időt fel kell használni, egy próbát kell tenni, a legvégsőt, a legutólsót, aztán hadd jöjjen, aminek jöni kell . . . ! Gyorsan eloldatja az egymáshoz lánczolt nehéz szekereket; s rudjaikat kifelé fordítva, megindíttatja lefelé a magaslatról; — a szekerek veszedelmes rohammal futnak alá; lánczaik csörömpölése, a köveken gördülő kerekek döngő hangjai megdöbbenetik a harczoló törököket; nincs erő, mely képes lehessen ezeket fentartani, a hegyes rúd utat tör a törökök hadsoraik között, sokakat legázol a kerék, a szekérben állók leszurják a közelben állókat. — Leirhatatlan a zavar a törökök között. — Erre a magyar vezér hirtelen összegyűjti kised csapatját, s annak élire állva, lelkesülten kiált fel: „Most utánam, a ki magyar!“ S ezzel neki sarkantyúzza lovát, s elkezd vágatni lefelé; mellette szép neje jó hófehér paripáján, arcán a félelemnek legkisebb nyoma sem látszik, kezében villogó tört tart, mint egyedüli védezközt az ellenség ellen; — két oldalt mellettök néhány huszár, s hajdú száguld, magasan tartva vértől párolgó kardjaikat; — a többiek nyomba követik őket. — A török csapatok szétnyílnak sulyos rohamaik előtt, két-három hadsor legázolva fetreng a lovak lábai alatt, de kétannyi tömeg áll újra elő, s egy összebomlott gombolyag lesz a két ellenséges tábor. — Ember ember ellen küzd, sem ágyú, sem lőfegyver nem használhatók itt, csak a kar ereje és hatalma döntheti el a csatát, a harczosok egyre pusztulnak, egyre vesznek. —

Még egy erőfeszítés a magyar had részéről, még egy elszánt roham, s a csekély számú magyarság nagyon megfogyva bár, de még is keresztülvágta magát a roppant török seregen, s menekülnek tova Alig vannak már néhányan, egy sincs, ki sebet ne kapott volna, a vezér is hat sebből vérzik már. — E pillanatban összerogyik a ló, mellette lovagló neje alatt, sebektől rakottan.

Fehérhegyeségi utliképek.

A CSALLÓKÖZI UTLIKÉPEK IRÓJÁTÓL.)

Második rész.

Lefelé Szakolczától Dévényig.

(Folytatás.)

V.

Erre a vezér gyorsan, gyalog maradt nejét magához emeli a nyeregbe, s háta mögé ültetve, széleseben nyargal tova. Mind ez egy percz műve volt. a törökök mint zsákmányt vesztett vadállat, dühösen ordítottak fel, a mint meglátták a vezért s társait, paripáikon tova-száguldani, hirtelen nagy tömeg lovasság nyomul utána. Egész hévvel kezdik üldözni a futókat, néhányan a menekülők közül el-el maradoznak; némelyiknek lova kifáradva roskad össze, maga alá szorítva lovagját, a törökök bánatlatlanul hagyják ott őket, most nem törődnek velök; a vezért kell minden áron elfogni, csak a vezért! csak a vezért!

Az üldözők minden perczen közelebb közelebb érnek a futókhoz, egyikét bajnokot lehet még látni a vezér közelében, ezek is néhány percz múlva elmaradnak tőle, lovaik nem győzik többé, a rohanó ellen elgázolja őket. . . . Már csak maga van a vezér, mögötte ül neje, férje nyakát átölelve, vissza-visszatekint az üldöző ellenségre, arca sápadt mint a halotté, egész testében remeg, halavány ajkain néha néhány töredezett szót rebeg: „Ölj meg, ölj meg engemet, hogy élve ne juthassak az ellen kezébe.“ . . . „Menjünk menjünk!“ . . . szól a férj bátoritól, sarkantyút adva lovának. „Ölj meg, ölj meg, én édes . . . én kedves . . . szerelmem!“ susogá a nő elhaló hangon. „Menjünk . . . menjünk . . . !“ A szép harczai mén, kettős terhe alatt alig bir már futni, a hab szakad róla . . . kitágult orrlyukain szakgatón szedi a lélekzetet, perczenként lassodik futása . . . most mindjárt összerogy . . . Ez alatt mindig közelebb hallik az üldözők zaja . . . a magyar vezér hátra tekint, pillanatai neje halovány arczára esnek, ki mint letört liliom hajta fejét vállaira; megtört szemeit esdeklőleg emelé feleje; de már nem birt szólani.

„Értelek, nemes lélek!“ mondá a férj a fájdalom hangján — értelek!“ s szemeiből két nagy könnyesepp gördült alá férfias arczára; a fájdalom könye volt az.

Most megállította lovát, leszállva róla, nejét is lesegíté, s egy hosszú forró öleléssel eljegyezte őt a halálnak! Az ölelés alatt törével a nő szívét szúrta keresztül.

A szép hölgy mosolyogva fogadta a halálos dőfést, oly boldogító volt reá nézve a halál!! . . . A férj a holttestet lebocsátá maga mellé a földre, kaczagányával letakará a kedves halottat, ezzel ismét lovára ült, a nemes állat szomoruan emelé fel fejét urára, mintha észrevétetni akarná vele, hogy ő is osztozik bánatában, fájdalmában.

A bajnok sötét szemeivel maga elé bámult, arczára borongó homály szálla, nem életvidám, mosolygó arcú férfi ő többé, rá nézve az élet örökre elveszett, csak a halál az, a mi boldogithatja! — E perczen érkeznek oda az üldözők, örvendező lármával fogták körül a magyar daliát, ki mint szikla rendületlen állt ott a középben, sulyos kardját csapásra emelve . . . Összecsapnak, ismét folyini kellett a vérnek még egyszer, utoljára! Néhány perczig tart a küzdelem; a hős lebukik lováról, egy dárda által jól szívében találva. A törökök tolongva igyekeznek közeljutni holttestéhez, egy jancsár aga hirtelen lecsapta fejét éles handsárral s dárdára szurva, magasan felmutatja.

Átalános vad-örömrivalgás, s ujjongva tánczolják körül a hős magyar vezér véres holttestét.

Szükség-e mondanunk, hogy e férfiu *Dobozs Mihály* volt!

E véres harczban az ozman had fele elveszett, a magyar se-regből egy sem menekült meg. — Meghaltak mind hős halállal, a magyar hazáért!

Olvassátok a történetet, sok ily dicső példáját találjátok ott a nemes önfeláldozásnak! . . .

Papp Zsigmond.

Holics. A régi Ujvár; multja és nevezetességei: gótegyházai. A német és magyar pákász. Gazdászati és szellemi érdekek; Szép iskolák, módos nép; fejedelmi példa. Unyin és Péterfalva, gótegyházak és várhelyek, a Stiborok és Czoborok emlékei Egbel és Dojcs: egy magyar történetíró sirja és természettudós bölcsője. A tarka faluk. Ósépítkezés nyomai. Istvánfalva és Istvánfalvyak; kihalt családok czimerei. Boroczkó régiségei: pogánysirok, román egyház. Homok sivatag: Küküllő, Székelyfalva, székely telepek, határhadak és őrök. Ismét egy nép, mely nyelvét elfeledi, de természetét megtartja. A Búr vagy fenyes vidék. Búr Sz. György, Sz. János, Péter és Miklós falvak. Sasvár, régi vára, monostora, legendája. Sztrázsa. Történetke a Czoborok különzségeiből. Laksár, Haszprunka, Závod, Levárd: Kolonicok várkastélya; Leydeni János proféta anabaptista-hiveinek telepe.

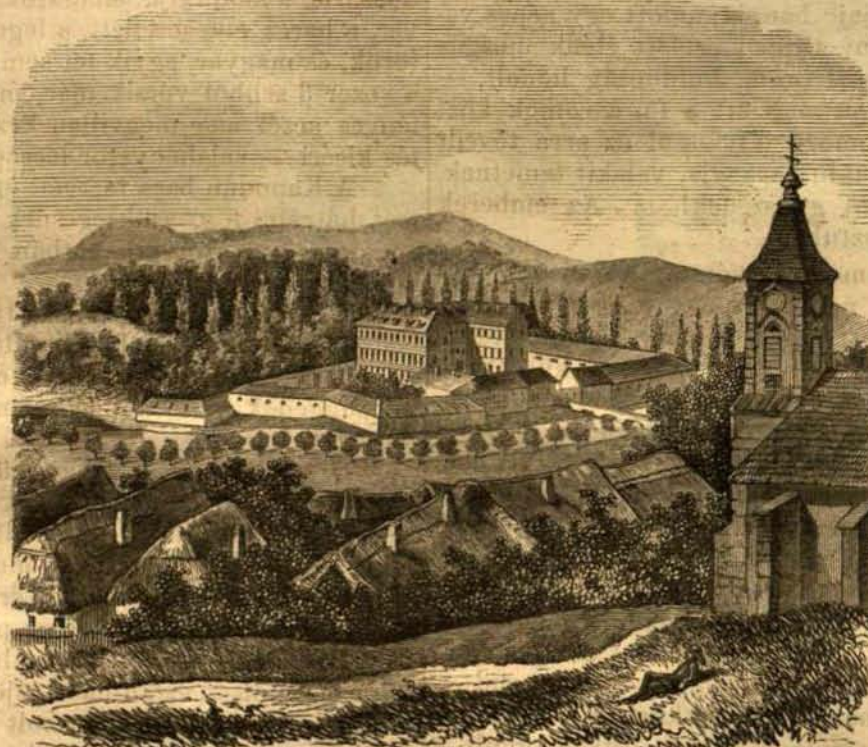
Batyunkat azonban vállunkra, vándorbotunkat kezünkbe véve már tovább haladunk *Holics* felé. A hely régi, még pedig ennek is magyar neve sajátlag: *Ujvár* volt. Nyilván igen régen lehetett, hogy *Holicsot* *Ujvárnak* nevezték, nem csodá, hogy azóta régi várrá levén, ezen magyar nevét is már elfeledték. Helyiróink nem is emlékeznek róla; szerencsére hogy okirattárunk náluknál kevesebbet

feledett el. Ugyanazon okirat, mely *Szakolczát* a XIII. század elején még csak mint pusztát ismeri, nevezi már így *Holicsot Ujvárnak*. *Szakolczánál* tehát jóval régibb volna. Most ugyan az *Ujvár* név jobban ráillenek, midőn régi királyi vára, mely hajdan külön határgróf „*Comes de Holics*“ székhelye, utóbb a *Stiborok* és *Czoborok* laka, végre ezek által elharácsolva, az uralkodóház sajátja lön, — jelenben egészen ujdun nagyszerű várpalotává átalakítva látható; ámbár régi erődei nagyrésze, különösen az érdekes kettős falazott vizsáncz, maig szinte épen fönmaradt. De e mellett a kastély belseje is fejedelmi fényt és számos ritkaságot mutat.

Története és sorsa közös volt az itteni többi várakkal; nem is igen foglaltatja külön helyiróinkat. A legnevezetesebb még, mit régi korából mondani tudnak, *Bakics Péter-*

nek, már *Detrekónél* érintett, nőrablása, ki innét ragadta el *Révay Ferencz* nejét, a szép *Forgách Zsuzsannát*. A merész kalandort, tudjuk, az akkori országgyűlés, mely elé a panaszos ügy került, nem volt képes megtorlani; — a minthogy sok más országgyűlés is, mindenféle más rablás megtorlására sem volt képes.

Most a hely a mult század közepe óta az uralkodóház tágas és kitünő uradalmának főhelye. Egykor, a kezdetben még a mainál is hiresebb volt, midőn itt a nagyszerű *Majolika* és *Wedgwood-edénygyár* virágzott; méneseit a nevezetes *Tájo mén*, juhászatát ritka faju gyapjasok diszíték. Utóbbi tekintetben, mondják a kik ezt nálunknál jobban értik, most is országszerte nevezetesek uradalmi juh-árverései. A városka csinos főutczája is nagy élénkséget mutat. A hely regényes fekvését képünk ábrázolja (lásd fentebb); melyen azonban csak tornya látható a régi, de már egészen elhagyott gótegyháznak, honnét a kilátás végett a város képe levétetett. Ezen egyház tövében szintén a szakolczaihoz hasonló nyolczszögű régi gót halotti kápolna áll. Itt tehát egymás mellett mindjárt kettő is található, ezen hazánkban már igen ritka építészeti műemlékek neméből. Jelenben a raktárrá változtatott gótegyház helyett, az eltörölt capucinus zárda és templom szolgál plebániául. Innét rándultunk ki a hely buzgó és szives esperese kíséretében *Holics* nevezetességei és gyönyörű vidéke megtekintésére. Folytonos farsorok és ligetek mellett visz utunk az egymást erő vadászparkok

Fehérhegyeségi utliképek: Holicsi várkastély

között, hol évenként nagyszerű fejedelmi vadászatok tartatnak, melyekben már nem egyszer Európa uralkodói és hadvezérei vettek részt, mint a francia háborúk korában. Ezen kertek egyikében van a maga nevében egyetlen bibertó; azontul Kopcsány mellett a vadkacsató, melyen sajátságos csellel — egy kis rókavörös kutya szolgál csábul — egy vonásra ezernyi kácsa fogatik a hálóba. — Érdekes ugyan, de hosszas volna a műtét kimerítő leírása, mely a „Vadász- és Versenylapban“ jobban helyén lehet. Nevezetes, hogy a magában igen egyszerű dolog, egy németalföldi vadászcsalád titka volt eredetileg. Ennek egyik fiát hívták ide a múlt században, és most is annak egyenes ivadéka, unokája üzi a jövedelmes kis tréfát, mely alig kerül valamibe s mintegy 10,000 forintot hozhat be évenként. Mit ki nem gondol ugy-e a n-t? mondaná a tisztai gőzhajó láttára bámuló sz.-i atyafi. Pedig ha valahol, ugy a „Tiszapartján az Alföldön“ ugyancsak alkalmazható volna a vadászat ezen sajátságos neme; és ha valaki, ugy az originális *pákász*, kinek egykor oly érdekes képét állítá előnkbe a Vasárnapi Ujság, ilyesmire született képességgel birna. —

Holicson tul mindenfelé egymást érik a császári család — egykor gróf *Czobor* eljátszott uradalma gazdag nagy birtokai. — Példányszerű gazdászata ezen nagyobbára végtelen homoktengerben is mindenütt jólétét visszasugárzó nép mutatja. Hogy pedig ennek emeltyüje, a szellemibb érdekek is különös gondnak örvendenek, tanúsítja minden még oly kis falu csinos, majdnem kastélyszerű plebániája és iskolaháza, melyekkel a díszes egyházak csinban vetekednek. — Aligha van még hazánkban más vidéke, mely e tekintetben a fejedelmi uralkodóház holicsi és sasvári uradalmainak egyházai, paplakai- és iskoláival csak távolról is mérkőzhetnék. Valóságos fejedelmi példaadás és buzgóság méltó példányai.

(Folytatás következik.)

Pomare, Tahiti-sziget királynője.

Pomare, Tahiti-sziget királynője.

Tahiti-sziget Amerika és Ázsia közt, a Csendestengeren, a forró égöv alatt fekszik. A sziget 1844-ben lett Európa előtt ismeretesebb, a midőn egy francia admirál e távol földrészt Lajos Fülöp király protektorsága alá vevé, s ezzel egyuttal az elhíresült *Pritchard* nevű angol ténitőt, és pálinkakereskedőt a szigetről elűzte. Azon időben a lapok csak úgy telvé valának a „Pritchard-ügygyel“ mint ahogy napjainkban a legégetőbb politikai kérdéseket tárgyalatni látjuk. Azonban Lajos Fülöp király békeszerető uralkodó levén, meghajlott Anglia előtt; 25,000 frankot fizetett kárpótlásul a ténitőssel foglalkozó pálinkakereskedőnek, s az admirál (Du Petit-Thouars) eljárását roszalá.

Ezen idő óta Tahiti-szigetben a polgárisodásnak valóban sajátos neme fejlődött ki. A nép a királynővel együtt keresztény hitre tért, a sziget, a francia mintára, közigazgatási rendszert nyert; van parlamentje, hivatalos hírlapja („*Moniteur Tahitien*“), s a polgári és katonai tisztviselők, a miniszteri, tábornoki és praefektusi címekkel élnek.

A sziget mintegy 7000-nyi lakossággal bir; ezeknek legnagyobb része a protestáns-vallást követi. A katolikusok száma csekély, de azért van papjok, a ki ugyan „pápai helytartó“ czim alatt felszentelt püspöki ranggal

és lelki hatalommal bir, de azért csak egyedül lakik a szigeten; papi segédek nélkül tartja az isteni tiszteletet s maga teszi is fel magának a püspöksüveget a szertartások alkalmával.

A francia kormányzó *Papeete* nevű tengerparti helységben lakik, mely 3000-nyi lakost számlál, köztük 400 francia katona.

Papeete egyszersmind a királynő székvárosa. A királynő azonban a mezőn lakik egy hosszas alaku földszinti házban, melynek homlokán három, a fal hosszában pedig mindössze hat ablak van; ezen épület, a rajzok után ítélve, tökéletesen hasonlít a mi alvidéki földmivelőink lakásaihoz.

A kormányzó háza előtt csinos sétány van, mely „*Prè Catalan*“ nevet visel. A benszülöttek minden vasárnap ide gyülekeznek, s tánczolnak a gyepen. Az utazók állítása szerint e táncz leginkább a francia híres „*cancan*“-hoz hasonlítható, csak hogy még annál is illetlenebb és erkölcselenebb. A táncz neve *Upa-upa*. A mulatság alkalmával az Uj-Caledoniából hozott hadifoglyok is a társaságba vegyülnek, azonban felügyelőik folyvást szemmel tartják őket; hangszerül egy czimbalom és tizenhat dob szolgál.

Tantahua, a „birodalom“ főerőssége; itt van az arzenál, hajóépítőgyár, s az „admirál“ lakása. Ha az utazók Pomare királynőt látogatásaikkal akarják megtisztelni, elébb a francia kormányzótól kell erre engedelmet

nyerniök. Az utóbbi időkben az idegenek gyéribben részesülhetnek eszerencsében, mert a tahiti-i szabadelvű párt azon gyanuban van, hogy minél elébb le akarná magáról rázni a francia protektorságot. — A „parliament“ már két év óta nem hivatatott össze, miután a „*Moniteur Tahitien*“ szerint „az országnak ez idő szerint semmi fontos dolgai sincsenek.“ Két év előtt *Papanában*, mely 300 lakossal bíró helység, forradalom ütött ki; a nép, a falu végén a földbe szurt francia zászlót letiporta, azonban a francia kormányzó 70 emberből álló sereget vevén maga mellé, a törvényes rendet vitézül helyreállította.

Tahitiben a férfiak és nők között tökéletes jogegyenlőség uralkodik. — A nép a csipős nyelvecskével bíró hölgyeket örömet választja meg követnek a „törvényhozó gyűlésbe“ (*Assemblée législative*). A szülők a talentummal bíró leányt iskolába küldik, s ha az ilyenből prokátor, adószedő vagy városbíró lesz, szétnéz a társaságokban s férjül vesz magának valami elhízott henyé legényt.

Az utóbbi időben, a törvényhozó gyűlésben nyolcz ily hölgy ült, a kik szülőföldükön egyszersmind megyefőnöki hivatalt is viseltek. *Delmare* ur, a ki Franciaországban a császár élete elleni egyik merényletnek bűnrészesé volt, s e szigetre deportáltatott, megjavítván itt erkölcsait, s a helybeli fekete miniszteriumtól a „tahiti-i nemzeti bank“ igazgatójának neveztetett ki.

Azonban az aaszonyi nem egyenjogúsága az emberi faj e szebb részének erkölcsiségét nem mozdítá elő; különösen a szeszitalokkal való visszaélés nagyon elharapózott e fekete amazonok közt. Gyakran történik, hogy a férfi otthon ül, vesződik a síró gyermekekkel, az aaszony pedig, mint a járás főnöke (*Chefesse*), elvégezvén hivatalos teendőit *abureau*-ban, kormarába megy, leiszsa ott magát, s hazamenvén garázdálkodik, sőt férjét is megveri, ha birja, saját országos kezeivel, ellenkezőleg hajduja (sergeant) segélyéhez folyamodik.

Papeete városában, a királynő lakhelyén, nyár közepén, mely ott december hóra esik, a hőmérő 35 foktól 40-ig mutat; de azért télen, július havában sem száll az alább soha 14 foknyi melegnél. A vidéken cukorültetvények kezdenek feltűnni.

Pomare királynő, mintegy 52 éves (az udvari almanach szerint); férje és két fia mindig vele van, kivévén, ha a szigeten „rosz hangulat“ mutatkozik, mert ekkor az ifju hercegek kezes gyanánt a francia kormányzó laká-

sába vitetnek. A királynő 25,000 frank fejedelmi díjjal (civil-liste) bír. Ha a kormányzó táncvizalmat ad, a királynő is rendszeren részt vesz a mulatságban: ilyenkor európai módra vartt, sőt divatos fehér ruhát visel, s hajfürtjeit virágkoronával ékesíti. A bensülöttek között a legszebb asszony a Fáa megyei főnöknő, madame Maheanu, a ki a királynő kegyence és egyszersmind első udvarhölgye. A királyi hercegek közül az ifjabb igen élénk és tehetséget mutató fiatal ember, a trónörökös azonban mindig szomorúnak, elégedetlennek és unatkozottnak látszik. Van is ez okból elég busulás a haza jövője miatt aggódó országnagyok között.

A munkácsi feyház.

(Tobódy Józseftől. *)

A munkácsi vár **), melynek büszke ormain az idők százados viszontagságai közt, mind meg annyi ostromlónak ereje megtört: már II. József császár alatt az állam ellen vétőknek hadi hatóság alatti fenyítő helyévé lön, s e rendeltetésében maradt, — az utolsó forradalom egynehány hónapját kivéve — egész az 1855-ik évig. Ezen évi jul. hó 1. Laxenburgban kelt legfelsőbb rendelet által azonban megszünt vár lenni, ezentul csak ennek nevét viselendi, valóban pedig a kassai helytartósági osztály — tehát polgári-hatóság felügyelete s a megyefőnökség ellenörködése alá helyezett *kerületi feyház és javító-intézet* céljainak felelend meg.

E végből vala a prágai cs. k. feyházi és dologházi főigazgató Heysl János a m. miniszteriumtól kiküldve, ki 1855 év. jul. 24-kén Munkácsra érkezvén, a várat, a cs. k. várparancsnokságtól, a megyei hatóságtól kiküldött cs. biztos jelenlétében, át is vette.

Atvevén Heysl igazgató a várat, azonnal hozzáfogott célszerű átalakításához és rendezéséhez. A belső helyiségek elégtelenek lévén bizonyos számú feyhenczek befogadására, még az említett év telén több örszoba elkészítése és a következett tavasszal több pincze kiépítése által 700 feyhenczre szükséges hálótermek felszereléséről gondoskodott. Hasonlóképp lön felállítva egy feyházi kóroda, a várkápolna megnagyított és a reform. és izraelita felekezetiük számára külön imolák készítették. A bünönczök foglalkodtatására rendelt munka-szobák felszereltettek s legujabb időben egy fedélpadlásból (Dachboden) három új dolgozó-terem, egy nagy gőzmosó-konyha és kutház, a felső várudvaron építették ki.

A feyház fennállásától egész 1859. évi nov. hó 19-ig 1432 feyhencz került a munkácsi börtönökbe, a rendes középszám 640-re megy, melyből a havi szökkenés és csökkenés közti különbség 25-re tehető.

A feyhenczek létszáma, az 1859. nov. 19-ki kimutatás szerint feloszlik:

- a) *vallás-különbség szerint*: rom. kath. 240, g. e. kath. 180, g. n. e. 50, ágost. hitv. 25, helv. 80, unit. 1, zsidó 64.
- b) *Korkülönbség szerint*: 14 évtől 22-ig 100, 22—30-ig 240, 30—40-ig 150, 40—50-ig 90, 50-enfelüliek 50-en voltak.
- c) *Büntelésidőre nézve*: 1 évtől 2-ig 300, 2—5-ig 250, 5—10. 90, összesen 640.

A feyházi igazgatóság (Strafhausverwaltung) személyzete ez: 1 igazgató, 1 ellenör, 1 segédtsizt és 1 irtok. A mostani igazgatónak Bratsner Alajosnak, valamint a többi tisztnek csak irodája létezik a várban, magán ingyenes csinos kertekkel ellátott lakásuk a váralatti Palánka falu kincstár-épületeiben lévén.

Az örizet 90 egyenruházott feyházi örből, és a Munkács városi helyörség (Stations-commando) egy hadosztályából (Zug) áll.

Az isteni tisztelet és vallásbeli oktatás a rom. kath. feyházi lelkész (ferenczrendi szerzetes) által, ki szinte Palánkán lakik, mindennap, a g. kath. lelkész és reform. hitszónok által pedig kétszer hetenkint végeztetik; azonkívül pedig minden vásár- és ünneppon minden hitfelekezetnek a rendes isteni szolgálat és Ö Felsége születési ünnepén, a megyefőnök és helybeli tárparancsnok és tisztikara jelenlétében a „Te Deum“ is megtartatik.

A feyházi ispotályt külön háziörvos és sebész látogatja, ki ezen állomásra kinevezést kap. Különben az egészségi állapot itt rendkívül kedvező, s ragályos betegség és haláletet a városi lakosság irányában ritka. Ha egy feyhencz meghal, társai a koporsót vállakon hitsorsosaitól, örfedezet mellett kísérve, a katonai temetőbe viszik öröknyugalomra.

*) Kivonat egy rövid idő alatt sajtó alá becsátandó „Munkács multja és jelene“ című történelmi munkából.

**) Rajzát közöltük a V. U. 1856. 30. számában, rövid leírását u. a évi 42 számban Szerk.

A temetési jelenet nem kevésbé megható, mint nagyobb ünnepek alkalmával az isteni szolgálat, a misét a feyházi lelkész két rab segédkezése mellett mondván, a hangszerekhez értők a karzaton zengik és hangoztatják az egyházi himnust, mely közéborzasztó harmoniaként vegyül a gonosztevők jaj-sohaja és lánc-csörtetése.

A rend, tisztaság, csin és munkásság inkább egy nagyszerű gyárt látszik előtüntetni, mint a bünök siralomházát. A feyhelmi büntetés ritka. Az intézet célja levén, nem egyedül fenyíteni, hanem lehetőleg a bünfiaiból, a társadalomnak javult s hasznos polgárokat adni vissza, ezt az által igyekszik elérni, hogy a bünhönönczöket kézi-mesterségekre oktatják s ezekben gyakorolják, úgy hogy kiállva büntetésüket, becsületes életkeresetre s munkásságra lesznek képesek, munkakeresményük egy része élelmi költséjük fedezésére, $\frac{1}{5}$ -e pedig kiszabadulásukkor önjavukra fordittatik.

Egy feyhencz naponkint 20 krba kerül. Következő mesterségeket üznek. Vannak: szabók, cipészek, takácsok, kovácsok, bodnások, esztergályosok, kerékgyártók stb.; a cigányok zenészek is nagyobbára. Ezenkívül léteznek kömives- és ácsmesterséghez értők is, kik az épületek javítására használtatnak, valamint olyanok is, kik helyhiány vagy koruk miatt, az említett kézműveknél nem alkalmazvák, ezek házi dolgoknál használtatnak.

Ruházatjuk vászon és daróc, mit önmaguk szönek és varrnak. Az élelmi szerek szerződésileg vállalkozók által szállittatnak, a feyház és kórodai konyhákban maguk a feyhenczek által készittetnek s főzetnek; étkök eléggé izletes és egészséges.

Különben az ujolag foganatba vett építkezések, czélirányos beosztások és javítások által a munkácsi feyház még nagyobb fejlődésnek néz eléje.

Böngészet az élet és tudomány mezején.

Azok a régi hires vén bölcsek, ha csakugyan meg kellett lenni, igen *elmések, bökdösök, néha kevés műveltséget* tanusítók, legnéhább pedig *kevélyek, embertelenek* is voltak.

Diogenestől a kolduló kutyabölcsek (kynikusok) legklassikusabbjától, midőn Dionyzius, fontos királyi képpel ezt kérdé: miért van az, hogy ti mindeneket magatokkal hordó bölcsek, naponkint zörgettek a királyok és tehetősebb polgárok ajtáin? — azok pedig a tiéteket vagy igen ritkán vagy soha nem nyitják meg? — „A felelet igen egyszerű — mondá a hideg eszű szenvedélytelen bölc — a betegeket is az orvosok szokták folytonosan látogatni; azok pedig, akár meggyógyulnak, akár meghalnak, vagy igen ritkán, vagy épen nem látogatják orvosaiat.“

Midőn ugyancsak *Diogenes* előtt kérkedett egy ifju, tudományos ismereteivel, különösen orvosi szerencsés mütéteivel; — hosszas hallgatás után így vált az meg a tapasztalatlan ifjutól: „Elmegyek azokhoz, kiket meggyógyítál, — add kezembe azok névsorát, . . . vagy talán a temetőkertbe menjek tanuid után? . . . sokkal szebb egy harmadik ember száján beszélned. Az okosság, a józan hallgatás rejthelye és szentélye. Beszélni ezüst, hallgatni arany.“ — Itt elég világos a tanulság.

Athénben, dél tájban, a verőfényen álldogált, nézve a tiszta égre, a donga-vár elhírhedett ura, *Diogenes*. Háta mögött egy dugszagú megállapodik és két tenyerét szeméire lapitva a napba merően nézőnek, kérdé: „Találd ki, ficzkó, ki áll hátad mögött? — ki fogta be sasszemeidet? — „Akárki vagy, roszkor jövé, nem fertőztethetem meg számat nevéddel; — most a legpompásabb épületben, a természet nagy templomában imádkozám!“ — „Jöjj hozzám, jó *Diogenes*, termj teljes kárpótlást; csodáld palotámat, s borulj porba a józan izlés Mausóleumában, — ebédet is nyersz te, kinek sehol és mindenütt teritenek.“ — „Jól mondád, Therzitesz unokája, — mondá ripacsos képű pártfogójának a vadbölc — éhes vagyok . . . nálad eszem.“ — „Járulj be itt a korinthisz oszlopsorok között“ — s tolá előre a gazda vendégét. „Itthon volnánk? — kérdé a vastag bőrbe kötött satira a ház urától. — „Valóban pompás; falain avatott művészek halhatlaníták ecsetöket; menyezetén Zeusz honát, a halhatatlanok dicső hazáját látom levezolvá, híven lemásolvá; — szönyegzett padozatán kár-lábbal taposunk!“ — E szavak után lerántá a gazda palástját, a szönyegre terité; s arra lépe, — és minthogy beszéde közben meggyüle nyála, azzal kegyurát arcon kopé, imigy mentvén jó magát előtte: „areznél ez épületben disztelenebb és éktelenebb helyet nem találván, egyebet nem tehettem.“ — Külziczomákkal, hasztalanságokkal az okos és tapasztalt emberek előtt ne dicsekedjünk; ök a lélek kincseit ismerik valódi gazdagságul.

(Folytatjuk.)

Gondolat-töredékek.

°° A gazdag *lelki* tehetségek szabad és tág tért kívánnak munkásságra; a gazdag *szívérzelmek* szűk körben találják boldogságot.

°° Valami isteni, valami kimagyarázhatlan magasztos élvezet van a *lelki erő* és *lelki szabadság érzetében*, — kívül állani az élet gözkörén, tiszta s elfogulatlan, de nem hideg, nem részvétlen kebellet tekinteni be az élet örök változatu mozgalmába, — ez az ember lelkének legbüszkébb boldogsága!

T Á R H Á Z.

A magyar Akademia palotája.

— A magyar Akademia márcz. 19-i ülésében következő újabb adakozások jelentettek be: Horváth Ferencz kegyesrendi tanár adott a házra 1 aranyat; a homonnai lakosok a házra 94 frtot; a szilvási vasgyár-személyzet a házra 50 frtot; az aranyosi közbirtokosok a házra 40 frtot; többen Egerből a házra 156 frt 80 krt; Karcsey G. küldött Szegedről a házra 10¹/₂ frt s 1 aranyt; Nagy-Vázysonyról küldtek a házra 6 frtot; Danielik János kano-noknál ujabban gyűlt a házra 451 frt s 2 ezüst frt, a tőkéhez 20 frt; Sátor-alja-Ujhely városa adott a házra 300, a tőkéhez 300 frtot; Zilahi József esperes gyűjtött a házra 106 frtot s 1 aranyat, a tőkéhez 28 frtot s 1 aranyat; Kempelen Győző gyűjtött a házra 147 frtot, 1 aranyat s 1 tallért, a tőkéhez 10 frtot; Szalay Pál esperes gyűjtött a házra 28 frt 26 krt, a tőkéhez 16 frtot; az előszállási uradalmi személyzet adott a házra 59 frtot; Dániel Antal gyűjtött Aradon a házra 5 frtot; a pesti hengermalom-társaság a házra 500 frtot; Kun-Szent-Miklós városa a házra 500 frtot; az ugyanott tartott tánc-vigalom jövedelmezett a házra 400 forintot; a bécsi polytechnikumi ifjúság a házra 255 frtot; Bachó Lajos küldött Galgóczi-ról a házra 350 frtot; Ernusz Kelemen küldött Vasból a házra 427 ft 24 krt, a tőkéhez 422 frt 46 krt; Borbély Sámuel Rofról adott a házra 105, a tőkéhez 105 frtot; Borbély Gá-borné és családja a házra 105, a tőkéhez 105 forintot; Zsoldos Monosbélről a házra 20 forintot; Schmidt Pál a házra 60, a tőkéhez 40 frtot; Kismartonyi Ede a házra 20, a tőkéhez 10 frtot; a szegedi takarékpénztár a házra 400 frtot; a paksi táncvigalom jövedelmezett a házra 32 frtot! Daróczy János ur gyűjtött Pakson a házra 65 forintot s 6 aranyat; Verebi Végh János adott a házra 500 frtot s 3 aranyat, a tőkéhez 1000 frtot; ugyanez gyűjtött Pázmán-don a házra 100, Acsán szintén a házra 68¹/₂ Vereben szintén a házra 27¹/₂ frtot; Ribáry Ferencz nevelő adott a házra 60 forintot; ifj. Kandó József Domonyban a házra 50, a tőkéhez 50 frtot; Bernát Miklósné a házra 20 ft; Igló városa a házra 50, a tőkéhez 50 forintot; Fest Imre gyűjtött a házra 87 frt 68 krt, a tőkéhez 88 frt 57 krt; a P. Napló szerkesztőségénél ismét gyűlt a házra 1186 frt 70 kr s 6 db arany, a tőkéhez 115¹/₂ frt; a budapesti közjegyzők ajánlottak a házra 2000 frtot; a „Vasárnapi Ujságnál“ ujabban gyűlt a házra 456 ft 1 kr., 5 db. 20 pftos nemzeti kölcsön-kötelezvény, 4 db ezüstforintos és 1 db huszas, a tőkéhez 115 ft 60 kr; *) Kis-Ujszállás városa adott a házra 500, a tőkéhez 500 frtot; Mocsáry Lajos a tőkéhez 400 frtot; Mocsáry Miklós a tőkéhez 400 frtot; a tótkomlói evang. egyház a házra 100 frtot; gr. Apponyi Gusztáv a házra 100 frtot; gr. Andrassy György a házra 1000 frtot; gr. Hunyady József a házra 1000 frtot; Hajnik János küldött Czenkről a házra 164, a tőkéhez 60 frtot; Rohonczy Lipót adott a házra 200 frtot; Erdey Pál küldött Kopoltról a házra 89, a tőkéhez 52 frtot; a Nővilágnál gyűlt a házra 26 ft s 1 arany; az egri városi lelkész urak és egyebek adtak (Danielik J. kanonok által) a házra 387 frtot; Karlovezky Zsigmond a házra 100 frtot; Ordódy Pál küldött a házra 113 ft 20 krt, a tőkéhez 20 frtot.

— (Heti kimutatás) a Vasárnapi Ujság szerkesztőségéhez érkezett ösz-szegekről. IX. közlés. Sepséről többen Boldizsár Imre ur által a házra 20, a tőkére 6, együtt 26 ft. — Soltról Mocsy Gábor, István és Bálint testvérek 10 ft. — Füleki kaszinói tagok Keczerly István elnök által 32 ft. — Baj-móczról Styaszny Antal mérnök által 1 db. cs. arany, 8 huszas és 16 ft. — Orosházáról Rentsisovszky Ferencz által a takács-czéh 27 ft. 65 kr; a szabó, szűrszabó és szűcs egyesült czéh 37 ft; együtt 64 ft. 65 kr. — Sárszóról Hor-váth György 5 ft. — Vésztőről több földmives Csáky János és Esze Gábor által 50 ft. — Herczegh Friderika kisasszony és Barsi József a házra 10, a tőkére 10, összesen 20 ft. — Miskolczról egy pinzei társaságból többen Singler Gy. ref. kántor által 7 ft 40 kr. — Hammernyk János Váczi-ról a házra 10, a tőkére 10, összesen 20 ft. — Tornáról többen Hegymeghy József által 4 ft 50 kr. — Báránról (Fejes János 2, Fejes József 1, Hagendonner István 1, Durneis Otília 1 ft, együtt) 5 ft. — A Tiszagát tisztjei s napszá-mosai 25 ft. 85 kr. — Theresováczi-ról (Pozsegegyéből) többen Losonczy Alajos által a házra 36 ft 70 kr, a tőkére 30 ft, együtt 66 ft 70 kr. — A mai közlés összege: 353 ft 10 kr, 1 db. cs. arany és 8 huszas.

— Az előbbi I. — VIII. közlésekkel együtt 2494 ft. 27 kr., 10 db. cs. arany, 3 tallér, 73 huszas és 5 db. 20 pftos nemzeti államkölcsön-kötelezvény.

— (Részletes kimutatása egyes hazafiai adakozásoknak), melyek e lapok szerkesztőségéhez beküldettek. A fentebbi rövid kimutatás mellett folytat-juk szemlénket az adakozások sorai felett, azon reményben, hogy ez nemcsak az illetőknek megnyugtatóra fog szolgálni, hanem mint a közszellemet leg-hívebben jellemző örömdetes tények az összes olvasóközönséget is érdekelní fogják, mely velünk együtt örömet meg fog vigasztalódní afelett, hogy

*) Ezek azon összegek, melyeket a nevezett napon az Akademia pénztárnokának, a kezünkben levő nyugta szerint folytatólagosan átadtunk, s nem azon csekély summa (24 vagy 42 ft) melyet több lap, nem tudjuk, mily hibás értesülés után, egymást után-nyomva, mint általunk beküldöttét közölt. Mi rendesen s pontosan beszolgáltatjuk az Akademia pénztárába a hetenkint begyűlt összegeket s ennél fogva is követelhetjük, hogy azok jegyzéke az Akademia uléseiben is hiven közöltessek. Ez utóbbi iránt nincs is két-ségünk, az most is megtörtént, de kívánatos, hogy a begyűlt adakozások jegyzéke idősza-konkint hitelesen, az akad. pénztárnok aláírásával közöltessek s ne bizassék e dolog csupán az Akademia uléseiben megjelenő hírlapi tudósítók jó vagy rossz hallására, u. n. „rapálására.“ Már több felől emelkedtek a hírlapokban közölt eme jegyzékek hiányos-sága miatt panaszok. A hol számokról s tényekről van szó, ott a pontosság szigorú lehet, és legyen is.

ezen közlések egyidőre másnemű közleményeinket némileg háttérbe szorit-ják. Ez áldozatot a közügyért meg kell tennünk; ez adakozások most már becsületbeli kérdéssé váltak, féluton megallapodnunk nem szabad; és meg irta a régi latin költő:

„O cives, quaerenda primum pecunia est,
Virtus post nummos!“

Épüljön fel ama hajléka a tudománynak!

A fentebbi heti kimutatás szerint Sepséről nagyt. Boldizsár Imre ur küldé be gyűjtését, 20 ft, a házra, 6 ft, a tőkére. Ehhez járultak: (a meny-nyire a neveket elolvashattuk.)

Boldizsár Imre 2 ft, Battyay 4 ft, Millonovich 1 ft, Hoffer Antal 1 ft, Ecsedi Jó-zsef 1 ft, Mihó Judit 1 ft, Bajó Károly 1 ft, Tóth Ambrus 1 ft, Stankovits Dóme 4 ft, Császár Dániel 1 ft, Erhard Lajos 3 ft, Csasznek József 2 ft, Bausz Sándor 3 ft.

Füleken több lelkes hazafinak sikerült a több évvel ezelőtt elszenderült olvasókört nemcsak fölébreszteni, hanem annak „kaszinói“ engedélyt is ki-nyerni. Ezen egylet több lelkes tagja az első összejövetelt mindjárt arra használta fel, hogy a m. Akademia palotájára összeadott 32, Kazinczy em-lékszobrára 5 ft. Szegben alig nyithatták volna meg ez időben az egyletet. Az adakozók nevei:

Keczerly István 2 ft, Koburg Lajos 2 ft, Steller Antal 2 ft, Rubint Lajos 1 ft, Plathy Antal 1 ft, Rubint Antal 1 ft, Kováts Antal 2 ft, Váczy Gábor 1 ft, Lázár József 2 ft, Özv. Ambrózy Gáborné 2 ft, Linkess István 1 ft, Bohuny János 1 ft, Oroszy Ferencz 2 ft, Mihályi György 1 ft, Császár Gábor 2 ft, Kanyi Mihály 5 ft, Baross Pál 2 ft, Oláh Sándor 2 ft.

Bajmóczon, a historiai nevezetességű és kies fekvésű, nyitramegyei vá-rosban egy polgári háznál valódi ünnepélylyel ülték meg márcz. 8-án a házi-asszony névnapi előestéjét. A vendégek, többnyire az urodalom tisztjei, mind diszes magyar öltözetben jelentek meg. A házigazda más meglepetésről is gon-doskodott. Meghozatta Pestről a „Kazinczy és Kisfaludy találkozásá“ című képet, azt egy elzárt ablak fölkéjébe helyezte, virágokkal, koszorúkkal felé-kesítette. Alatta egy emelvényen a tudomány minden ága külön jelvényekkel volt képviselve egy izléssel összerakott halmazatban, s ennek közepében egy transparent fényes betűi ezt mutaták: „A tudománynak nincsen háza!“ Az ünnepélyt 6—7 éves két kis fiu kezdé meg, magyarosan, kardosan öltözve, az egyik elszavolta Petőfi „Honfidalat“; utána a másik, Kazinczynak eddig függöny által elrejtett allegorikai képét (a minő tavál a Vas. Ujságban jelent meg) myrtus koszorúval megkoszorúzta. Ezután a házigazda olvasá fel a mult évi V. U. 44 számában közlött „Üljünk évszázados ünnepet!“ című lelke-sítő cikket; beszélt továbbá a magyar divatról; végre áttért a m. Akademia palotájára s felolvastá Kakas Márton versét: „A tudománynak nincsen háza!“ Erre az említett kis fiuk a lelkesült társaságban mint gyűjtők léptek fel s oly sikerrel működtek, hogy pár perc alatt 1 db. arany, 8 db. huszas és 16 ft, gyűlt össze, az estély pedig vig poharazással, lelkes áldomásokkal és dalok zengésével végződött. Az adakozók névsora következő:

Kiss Árpád 1 huszas, Kiss Vilmos 1 huszas, Kiss-Németh Mária assz. 1 ft, Pole-rettzy Teréz assz. 1 ft, Erben Eleonora assz. 1 ft, Kollarovszky Anna assz. 1 ft, Fialovics Irma k. assz. 1 ft, Kiss Károly 2 ft, Turcsányi Alajos 1 ft, Bossányi Lajos 1 ft, Nagy An-tal 1 ft, Czyntaxa Adolf 1 ft, Sidó Ferencz 1 ft, Kiss Ágoston 1 ft, Rudnay János 1 ft, Folkusházy Manó 1 ft, Bohatta Károly 1 ft, Styaszny Fanni assz. 1 arany, Styaszny An-tal (mint házigazda) 6 huszas.

Orosházáról Rentsisovszky Ferencz ur által ismét két érdemes czéh tagjai küldték be adományait az Akademia palotájára. A takács-czéh márcz. 3-án évnegyedes gyűlést tartván, 27 ft, 65 krt gyűjtött tagjai körében. Az egyes adakozók:

Rentsisovszky Ferencz 5 ft, Zelenka Józ. — 60 kr, Vörös József 50 kr, Fehér J. 50 kr, Varró 10 kr, Bacsor J. 50 kr, Bakos Gy. 50 kr, Juhász D. 10 kr, Gyarmati J. 50 kr, Ravos J. 50 kr, Vincze J. 50 kr, G. Szabó Márk. 20 kr, G. Szabó Mih. 20 kr, Varga J. 20 kr, Árvai S. 40 kr, Zelenka Ist. 60 kr, Sitkei J. 61 kr, Szokolai J. 20 kr, Mikó J. 10 kr, Dimós J. 40 kr, Or. Kunos J. 10 kr, ifj. Kunos J. 10 kr, Szokolai J. 10 kr, Or. Csizmadia F. 30 kr, Sitkei Ján. 20 kr, Nagy Ist. 30 kr, Bikodi Ján. 20 kr, Sitkei Fer. 50 kr, Dávid P. 30 kr, Kocsondi J. 30 kr, Dénes N. 30 kr, Szokolai F. 14 kr, Varga J. 30 kr, Bikodi Ist. 20 kr, Gabnay M. 20 kr, Szemenyei M. 10 kr, Dávid Jós. 30 kr, a czéh ládájá-ból közakarattal 10 ft.

Márcz. 10-én az orosházi szabó, szűrszabó és szűcs egyesült czéh évne-gyedes gyűlése alkalmával is következő adakozások történtek:

Rentsisovszky Ferencz 5 ft, Blauer B. 40 kr, Fehér Im. 50 kr, Takács Mih. 40 kr, Fekete Mih. 40 kr, Oskó S. 20 kr, Győri Dani J. 1 ft, Lenart M. 20 kr, Baranyai J. 20 kr, Szá-lási Ist. 10 kr, Baranyai J. 40 kr, Hamra Pál 20 kr, ifj. Jakubik Gy. 20 kr, Krapó J. 30 kr, Csethenyi M. 50 kr, Oskó J. 1 ft, Oszterky D. 10 kr, Nagy Lajos 30 kr, Szűcs J. 20 kr, Selei M. 20 kr, Brestyánszky J. 20 kr, Kocsis J. 10 kr, Mihalkó J. 10 kr, Tóth F. 40 kr, Balla J. 20 kr, Nyilas J. 20 kr, Hamza J. 20 kr, Fábri Pál 10 kr, Glauber Ign. 20 kr, Bajor J. 10 kr, Molnár P. 10 kr, Svella J. 10 kr, Káján J. 10 kr, Ágoston Gy. 15 kr, Oskó J. 1 ft, Csepregi M. 1 ft, Szemenyei M. 15 kr, Dauda A. 50 kr, Oskó Mih. 50 kr, Megyaszay A. 10 kr, Breboczky M. 10 kr, Zsiga Pál 10 kr, Voska Ján. 20 kr, Szokolai Pál 30 kr, Ple-van Mih. 10 kr, Dauda J. 50 kr, Takács Ist. 10 kr, Valaszky Gy. 40 kr, Gabnay A. 40 kr, Pavelka J. 40 kr, Szemenyei Ist. 20 kr, Iványi Gy. 20 kr, Kunos Ján. 40 kr, Gyömrői M. 20 kr, Gondos J. 20 kr, Lenard Gy. 10 kr, Járólyi Józ. 40 kr, Utszuj Péter 40 kr, Subkégel J. 20 kr, Dauda J. 20 kr, Bodor Imre 20 kr, Blaskó Pál 50 kr, Varga József 20 kr, Bolla András 20 kr, Dauda Ján. 20 kr, Takács S. 20 kr, Brestyánszky P. 10 kr, Térén M. 10 kr, Dimák M. 10 kr, Baranyik J. 20 kr, Daubner Gy. 40 kr, Baranyai M. 20 kr. A czéh ládájából közakarattal 12 ft.

(Meg kell jegyeznünk, hogy Rentsisovszky Fer. ur már négy czéhnél kezdé meg a sort 5 ftjával.)

Vésztőn Békésmegyében több földmives lakos 50 ftot adakozott az Akademia házára, s az összeget Esze Gábor ur küldte be hozzánk. — Az adakozók nevei:

Csák János 1 ft, Bán Lajos 1 ft, Peics János 1 ft, Pap Gábor 1 ft, Németh Sámuel 1 ft, Bottyán Ferencz 1 ft, Kollár Ferencz 1 ft, Fazekas Mihály 1 ft, Petrovics Demeter 1 ft, Bán István 1 ft, Hricz János 1 ft, Földesi Mihály 1 ft, if. Tóth János 1 ft, Putics Mihály 1 ft, Kis Mihály 2 ft, Panics János 1 ft, Hegedűs Lajos 1 ft, Reizner Jakab 2 ft, Egy valaki 1 ft, Erdélyi Benjamin 1 ft, Edelgeist Fridrik 1 ft, Kiss Lajos 1 ft, öreg Szabó Sándor 6 ft, Pap János 1 ft, Szombati János 1 ft, D. Nagy Mihály 30 kr, Pazzi János 40 kr, Nagy J. Ferencz 40 kr, Több vésztől lakos. 11 ft 22 kr, Csáky János 3 ft 68 kr, Bagó Ferencz 1 ft.

Miskolcson, mint másutt is, szokásban van, hogy jó barátok, ismerősök, ha egy pár kellemes percet akarnak tölteni bú és gond nélkül, kimennek a hegyek oldalába ásott s épített szép pinczéikbe, s míg kedvök tartja, ott üritik a barátság poharait. De hogy egyébről is megemlékeznek olykor, tanúsítja azon 7 ft 40 kr, melyet egy ily pinczei társaság küldött fel hozzánk az Akademia számára. Az egyes adakozók voltak:

Pazar Pál 1 ft, Oroszfy András 1 ft, Molnár József 1 ft, Katona József 1 ft, Katona Sámuel 1 ft, K. E. 1 ft, T. J. 40 kr, S. Gy. 1 ft. — Kívánunk még sok ily pinczebarátságot!

A kies és kis **Tornamegyéből**, egy kis társaságból szintén vettük némi jelét annak, hogy ott is élnek az emberek és megemlékeznek a közügyekről. Torna városból 9 ftot vettünk, melyet összeadtak: Szendrey János, Neuwirth, Hegyemeghy Józsefné-Lükő Janka, Kapossy György, Lükő Béla, Hegyemeghy Zsuzsánna, Pál János szádellői községbíró s Madarász Gyula gyógyszerész. Az összeg fele az Akademiát, fele a Kazinczy-emlékszobrot illeti.

A **Tiszagátat** építő tiszték és napszámosok sem akarnak az adakozók lajstromából kimaradni. Innen 25 ft 85 krt vettünk az Akademia számára, következő adakozóktól:

Erdélyi Lajos mérnök 5 ft, Lwndau Gusztáv társ. mérnök 5 ft, Bogdanovics Ignác jegyző 2 ft, Láng János felügyelő 2 ft, Láng József felügyelő 3 ft, Bisták felügyelő 2 ft, Kovács András társ. felügyelő 2 ft, Bognár társ. felügyelő 1 ft, Czakó szerőr 1 ft, Török szerőr 50 kr, Juhász szerőr 50 kr, Boros szerőr 50 kr, Domján szerőr 50 kr, Csáti szerőr 50 kr, Csesznok gáttör 35 kr.

Végül még egy igen örvendetes bizonyosságát a közügyérti lelkesedésnek. Oly távol vidéken is, mint **Pozsegamegye**, megemlékeznek a haza szükségéről s onnan is vettünk e napokban 100 ftot hazafiai czélokra egy melegen irt levél kíséretében. Az összegből, melyet Theresovácztól vettünk, 33 ft 35 kr jut a Kazinczy-alapítványnak (lásd az illető rovat alatt), 36 ft 70 kr az Akademia palotájára s 30 ft ennek tőkealapjára. — A két utóbbi összeg egyes adakozói:

A palotára: Losonczy Alajos 6 ft, Psik 2 ft, Kossa 1 ft, Bene K. 1 ft, Gróf Mihály 1 ft, Zöld A. 1 ft, Papp István 2 ft, Jung János 20 kr, Horváth Károly 50 kr, Simonyi 1 ft, Teiszl Lipót 1 ft, Pelenczei Terézia 1 ft, Radotics 1 ft, Szedressy Gusztáv 1 ft, Benzenleitner Ignác 1 ft, Kovácsovics András 50 kr, Molnár József 1 ft, Gobeczky János 1 ft, Felletár József 1 ft, Tompák Zsiga 1 ft, Bene János 50 kr, Bósz Lipót 1 ft, Steiner József 1 ft, Liskay 1 ft, Herczeg Lipót 2 ft, Biglietto Sándor 1 ft, Poszlávszky Vincze 2 ft, Wilesek József 1 ft, Zimmermann Antal 1 ft, Csillag József 1 ft.

A tőke-alapra: Losonczy Alajos 6 ft, Psik 2 ft, Kossa 1 ft, Bene K. 1 ft, Zöld A. 1 ft, Gróf Mihály 1 ft, Papp I. 2 ft, Horváth Károly 50 kr, Simonyi 1 ft, Teiszl Lipót 1 ft, Centner János 1 ft, Radotics 1 ft, Molnár József 1 ft, Felletár József 1 ft, Tompák Zsiga 1 ft, Bene János 50 kr, Bósz Lipót 1 ft, Steiner József 1 ft, Liskay 1 ft, Herczeg Lipót 1 ft, Biglietto Sándor 1 ft, Poszlávszky Vincze 2 ft.

+ **(Reményi Ede)** 100 ftot ajándékozott az Akademia palotájára. A márt. 8-ki hangverseny ráeső jövedelmét pedig a zenedének adta.

+ **(A pesti jogászok)** az Akademia palotájára 162 ftot tettek le a „P. N.“ szerkesztőségénél

+ **(A magyar Akademia palotájára Nagy-Vássonban)** is tartottak tánczvigalmat, melyen Veszprém és vidéke gazdagon volt képviselve.

Adakozás a Kazinczy-alapítványra.

— **(A Kazinczy-alapítványra és emlékre)** a Vasárnapi Ujság szerkesztőségéhez ujabb bejött adakozások: Soltról Mocsy Gábor, István és Bálint testvérek 10 ft. — Füleki kaszinói tagok Keczery István elnök által az **emlékszoborra** 5 ft. — Tornáról Hegyemeghy József által a **szoborra** 4 ft 50 kr. (hozzájárultak: Szendrey János, Neuwirth, Hegyemeghy Józsefné-Lükő Janka, Kapossy György, Lükő Béla, Hegyemeghy Zsuzsánna, Pál János szádellői községbíró, Madarász Gyula gyógyszerész, Lükő Sarolta). — Theresovácztól Pozsegamegyéből Losonczy Alajos által 33 ft 35 kr. (hozzájárultak: Losonczy Alajos 3 ft, Psik 2 ft, Kossa 1 ft, Bene K. 1 ft, Bósz Lipót 1 ft, Zöld A. 1 ft, Papp 2 ft, Tassler 1 ft, Löbmmüller Károly 1 ft, Kramberger Ferencz 20 kr, Horváth Károly 50 kr, Simonyi 1 ft, Radotics 1 ft, Veres Vincze 1 ft, Schrenger 30 kr, Demetrovic 50 kr, Teiszl Ágoston 1 ft, Deutsch Jakab 1 ft 50 kr, Beck Albert 2 ft, Horváth Karolina 1 ft, Dencsi Kata 10 kr, Bittner Márton 50 kr, Verhásy Mihály 1 ft, Molnár József 1 ft, Tompák Zsiga 1 ft, Bene János 50 kr, Steiner József 1 ft, Liskay 1 ft, Herczeg Lipót 1 ft 25 kr, Gróf Mihály 1 ft, Poszlávszky Vincze 2 ft.) — Kis-Várdáról egy bál jövedelme s egyesek adakozása 70 ft. (az utóbbihoz járultak: Biró Károly 1 ft, Pupinszky 1, Fúrman Gyula 1, Nagy Tamás 1, Girman A. 1, Gyuritsko F. 1, Golenya Gy. 1, Wagner J. 1, Sary P. 1, Reinli F. 1, Szmrcsányi Elek 1, Sántha J. 1, Tholdt J. 1, Sarray Elek 1, Kastal J. 1, Aszalay S. 1, Wagner N. 2, Csernátóni Z. 1, Szentmariay M. 1, Molnár K. 1, N. N. 1, Zakár J. 1, Aszalay S. 1, Sarkady S. 1, Szt. J. 1, Juhász György 2, Oláh B. 1, Sarkady F. 1, Valenszky 1, Stefan József 1, Udvarhelyi P. 1, Horváth J. 1, Szencsák F. 1, Karfunkel J. 1, Feierabend K. 1 ft).

A jelen közlés összege 122 ft 85 kr. — Az eddigi közlésekkel együtt 1421 ft. 37 kr., 13 db. cs. arany, 15 hussas.

Irodalom és művészet.

(Megjelent új könyvek.) Heckenast Gusztáv kiadásában megjelentek: „Kárpáthi Zoltán“ regény **Jókai Mór**tól. **Második kiadás.** — „A magyar nemzet classicus írói“ V. VI. VII. VIII. kötet. Kisfaludy Károly minden munkái. — „Csallóköz történeti vázlata“ Irta **Beleházi Bartal György.** — Ráth Mór kiadásában megjelentek: „Egyházi beszédek“ Első füzet. A földmivelő, házánál és házán kívül. Közli **Dobos János.** Ára 1 ft. 80 kr. — Magyarország családai czimerekkel és leszármazási táblákkal. Irta **Nagy Iván.** Hetedik kötet. 1. és 2. füzet: Kabarcz — Keglevics. Ára 1 ft. 70 kr. — „Erdei lak, mint hármás dalverseny, és Petőfi Sándor. Szemere Pál „Tan-dithyramb és dalverseny“ című munkájából közli **Halász Dezső.** Ára 24 kr. — Hartleben olvasó-tárából megjelent a 11. és 12. füzet. „Cherami a párisi kalandor“ című regény második része **Kock Páltól.** — Ezekon kívül beküldettek még hozzánk: „Egy vörös kalap, mely elázott“ Regény két kötetben, **Csepeli Sándortól.** Ára 2 ft. — Vasár-és ünnepnapj egyházi beszédek“ **Szerz. Nedeczky Gáspár,** dömösi plébános. Ára 2 ft.

△ **(A „néptanítók könyve“)** című nevelésügyi közlöny, mely pár évvel ezelőtt megszünt, most ismét új életre ébredt, s új folyamából az első kötet első füzeté, **Szeberényi Lajos és Vincze Sándor** tanár urak szerkesztése mellett megjelent, melynek tartalma következő: Irányunk, a szerkesztőktől. A néptanítói értekezletekről, Imre Sándortól. Magyar honfériak csarnoka: 1. Stöckel Lénárd, Garaditól. Olvasási tanmódom, Thukody Gedeontól. Népiszkolai szervezet, V. S.-tól. Fali táblák, Szeberényi Lajostól. Tárca: bel-földi tanügyi szemle; külföldi tanügyi szemle. Gyermekek-lant, Horkai A.-tól. Pályamunka-hirdetés és üzenetek. — Ajánljuk e korszerű és hiányt pótló s a paedagogia mai igényeinek megfelelő vállalatot, különösen a tanítás- s neveléssel foglalkozók figyelmébe.

+ **(Tóth Kálmán mint „Flóra dalai“ kiadója jelenté),** hogy az előfizetési határidőt márczius végeig meghosszabbítja, s hogy a könyv a határozott időre okvetlen meg fog jelenni.

+ **(Uj humoristikus hetilap.)** Emich Gusztáv mint tulajdonos „**Bolond Miska**“ című karikatúrái hetilapra nyert engedélyt, melyet Bolond Miska és a Zöld Ördög főmunkatársasága mellett **Tóth Kálmán** közelebb meg fog indítani.

+ **(Uj képes magyar lap.)** Werfer Károly, mint kiadó-tulajdonos és Szabó Richárd mint ideiglenes felelős szerkesztő „**Képes családi lap**“ czim alatt szépműtani, hasznos ismereteket terjesztő és szépirodalmi heti közlönny indít meg, mely april 12-től kezdve minden csütörtökön negyed-rétű két iven képekkel s időnkint rendkívüli képmellékletekkel fog megjelenni. A lapnak; mely a program szerint „egy lapnak sem lesz versenytársa“, főrovatai lesznek: I. Ismerettár. II. Szépirodalmi csarnok. III. Itészet. IV. Vegyes tárlat. Előfizetési ára egész évre 8 ft.

△ **(Uj lapok.)** Hir szerint **Pécs** is fog megjelenni egy lap **Bánfay** ügyvéd szerkesztése alatt. — **Nagy-Kanizsán** Zalában szintén egy lap megjelenéséről beszélnek, de a melyről sokan azt hiszik, hogy nem fog megállhatni, mert, a mint mondják, a kanizsaiak, valamint a környékiek nem tanúsítanak oly lapolvasási szomjat, mely reményt nyújthatna egy kanizsai lap megélhetésére. Hagyján, a mi eddig nem volt, megeshetik ezután.

„**Debreczeni Lapok**“ című ujság fog megindulni Debreczenben jövő april hó 1-től kezdve, mint szépirodalmi, ipari, gazdasági és kereskedelmi közlöny. A Kiadó Csáthy Lajos. Üdvözljük ez uj irodalmi növényét az alföldi térségnek és szívünkben kívánjuk, hogy növekedjék fel folytonos terjedelemben százados jegenyévé.

+ **(A Teleky-féle 100 arany pályadíjt),** mely ez évben vigjátékra volt kitűzve, Greguss Ágoston „**A lángész**“ című vigjátéka nyerte meg.

+ **(Uj irodalmi vállalat.)** Riedl Szende, prágai egyetemi tanár s m. akad. lev. tag, Prágában „**Irodalmi Lapok**“ czim alatt tudományos tartalmu füzeteket szándékozik előfizetés útján megindítani, melyeknek főadata leendő, a szellemi élet komolyabb termékei iránti; előszeretettel ébreszteni és fokozni. Egy évi folyam tiz füzetből álland; az első füzet már e hónapban fog megjelenni. Előfizetési ára 5 ft. Egyes füzetek is kaphatók lesznek 60 kr-ért. A megrendelések e hó 25-ig a szerkesztő-kiadóhoz küldendők Prágába. Igen örülnénk, ha e komoly irányu vállalat általános részvétre találna.

— **(Fiatallagnásaink)** a nemzeti ügyek körüli buzgalmit és irodalom-szeretetét igen szép színben tünteti elénk azon közelebb előfordult örvendetes tény, hogy ifju főuraink egyik leglelkesebbike: **Gróf Nádasdy Ferencz, Thaly Kálmán**nak „**Kárpáti Kürt**“ czim alatt kiadandó ujabb költeményeire száz előfizetőt gyűjtött. Örömmel nézhetünk nemzeti irodalmunk jövője elé — midőn az ujabb nemzedék ily szép reményekre jogosít.

+ **(Plachy Ferencz)** fölkéri a művészeket, hogy sziveskednének élet-rajzaikat hozzá (rózsatér 4. sz.) pár sorban, legfőlebb egy hó lefolyta alatt beküldeni, mivel egy általa közrebocsátandó munkában szüksége van ily adatokra.

△ **(Nyomda Kaposvárott.)** Somogy megye fővárosában, Kaposvárott **Bitterman Ede,** a vidék közigenyeinek megfelelő nyomdát állított fel, mi a város és vidék szellemi emelkedését csak emelni fogja. Most már Kaposvárott is jelenhetnék meg naptár, versfüzér tudós elmélkedések, sőt idővel lap is; Egy vidéki lap csakugyan szükséges volna e vidéknek; mert semmi sem szoktatja úgy a közönséget az olvasásra, mint a lapok. Egy lap pedig, mely a somogy megyei gazdasági egyletnek egyszersmind közlönnyé lehetne, e vidéken megállhatna, mert fontartására az ottani közönség mind szellemileg mind anyagilag elég képességgel bír.

+ **(Következő magyar zeneművek)** jelentek meg Treichlinger műkereskedésében: **Erkel „Hunyady László“** dalművének zongorarészei több fü-

Vasárnapi Ujság 13-ik számához 1860.

zében; kaphatók összesen 5 ftért. Egyes részek külön is megvehető. Ugyanott megjelent továbbá a „Szegény paraszt“ című csárdás; zongorára alkalmazta *Konkoly Thege Miklós*. Ára 54 kr.

+ (A magyar zenekedvelők) bizonyára örömmel veendik azon hirt, hogy *Róssavölgyi Márknak* 24 szép magyar műve egy nagy kötetben megjelent. A kiállítás méltó a jeles tartalomhoz; a kötet czimlapja a régi jó muzsikusi sikerült arcképét hozza. Összeállítá *Bartay Ede*. Ára 5 ft.

+ (Madarász Győző „Zrinyi Ilona“) című nagyszerű történeti festményét a műegylet f. hó 14-én tartott ülésében 1862. évi műlapnak megvenni határozta. A mint tudva van, 1860-ra *Wagner Sándor* „Dugonics Titusa“, 1861-re pedig *Orlai-Petrics Soma* „Zách Felicianja“ van megvásárolva.

+ (A műegylet a legutolsó képkiallításból) kisorsolás végett a következő festményeket vette meg: 1. Gyümölcs, *Barabás Henriettától* (105 ft.). 2. Erdei tájkép, *Brechler Bélától* (250 ft.). 3. Esztergom környéke, *Brodsky Sándortól* (450 ft.). 4. Somogyi erdőcsész, *Szemler Mihálytól* (75 ft.). 5. Bükkfák bérczi patak mellett, *Hausch Antaltól* (130 ft.). 6. Kochel tava, *Rollmantól* (200 ft.). 7. Vándor-czigányok, *Haan Antaltól* (150 ft.). 8. Taormina, *Ligeti Antaltól* (200 ft.). 9. Az ipolysági vásár, *Bommeltól* (300 ft.). — Tehát, hármát kivéve, mind hazai festész műve.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

— (A lótenyésztés érdekében.) Ő cs. k. Apostoli Felsége f. évi márczius 2-áról kelt legfelsőbb határozatával elvileg legkegyelmesebben helybenhagyni méltóztatott, hogy a Magyarországon begyűlt hazafias adományokból eredő, semmi különös célra szentelve nem levő, ennél fogva rendelkezés alatti öszletek a lótenyésztésnek Magyarországon emelésére fordítottassanak, és hogy ezen öszleteknek a kijelölt célra legezészerűbb fordítása iránti kérdés jutalomkitűzés tárgyává tétethessék, 200 s 100 darab aranyból álló két jutalom kiszabásával; s ugyanekkor kegyteljesen megengedte, hogy a pesti lóversenyegylet bizottmánya, melyhez a cs. kir. hadsereg s a magyar gazdasági egyesület képviselői is csatolandók, határozhasson végérvényesen a beérkező munkálatok jutalmára érdemes volta iránt. Az egész terv létesítését pedig Ő cs. k. Apostoli Felsége *Albrecht Főherceg s magyarországi Főkormányzó Ur* Ő csász. Fenségére méltóztatott legkegyelmesebben bizni.

Közintézetek, egyletek.

△ (A magyar Akademia) matematikai és természettudományi osztályi ülése márcz. 12-én. *Toldy Ferenc* titkár *Berde Áron* székfoglaló értekezését olvasta fel, mely a levegő nyirkossága némely égalji befolyásait tárgyalja. A benne előfordult állításokra többen tettek ellenészrevételeket. — *Veisz Armin* felolvasá székfoglaló beszédét, a vetülettan (Projectionslehre) egyik szakaszáról t. i. a különméretű vetületekről. — Legvégül *Márton Sámuel* levelét olvasták fel, melyben a vegytanban, divatos sokeleműség ellen kikel s be akarja bizonyítani, hogy a testeknek sokkal kevesebb vegyelemük van. Levele a bizottmányhoz lön utasítva.

△ (A magyar földtani-társulat), márcz. 10-én tartott ülésében *Hantken Miksa* bányamérnök ur a Dorog, Tinnye és Perbal vidékén előforduló harmadkori rétegekről értekezett. — *Szabó József* ur pedig a naszáli homokkőről értekezett s bemutatott egy delfincsigolyát, melyet a pesti kőbányában leltek. — Végre dr. *Kovács Gyula* ur az ősmédve nyakcsigolyáiról értekezett.

+ (A n. Múzeum tervei földszítésére alakult női bizottmány Pesten), *Bohus-Szogyényi Antonia* elnökle alatt következő tagokból áll: *Karácsonyi-Marczibányi Mária* grófné, *Marczibányi-Bánóczy Mária*, *Nádasdy-Forray Julia* grófné, *Révay-Tajnay Ilona* báróné, *Vass-Gyulay grófné*, *Dániel-Weisz Fanni*, *Földváry-Kubinyi Amália*, *Heckenast-Bajza Lenke*, *Kállay Istvánné*, *Kubinyi-Laszkári Emilia*, *Latinovich-Somsich Mária* asszonyok s *Matolay Ida* k. a. — Ugy halljuk, hogy e társulat nemsokára a lényegileg egy célra törekvő mű- és régiségkiállítási bizottmánnyal egyesülni fog.

△ (A magyar kertészeti társulat) márczius 16-án tartott közgyűlésén 33 tag volt jelen. — A folyó évi költségvetésben 8000 ft. bevétel és 10,000 ft. kiadás mutatkozik; a kiadásai többlet a remélhetőleg szaporodó tagok befizetéséből lesz fedezendő. — A titoknok és pénztárnok fizetését 25 százalékkal, egy ideiglenes irnok díját pedig havonként 10 ftal örögbiték. Ez évben a társulat nem rendez virágkiállítást, alkalmasint, mivel az eddigiek sehogysikerültek. Másod-alelnökül *Érkövy Adolf* urat választák meg, választottak ezenkívül 12 választmányi tagot.

○ (Az erdélyi orsz. gasd. egylet) márczius 11-én kezdé meg nagy gyűlését, melyet gr. *Mikó Imre* ő nmgja jeles beszédével nyitott meg. — Ezután az alapszabályok szerint a tisztviselők választásához fogtak. Elnökül, teljes szöveggel: gr. *Mikó Imre* ő nmgja; alelnökül, általános szótöbbséggel: *Tisza László* és b. *Huszár Sándor* urak választották meg. Ezután a választmányt nevezték ki, mely 24 tagból áll. A gyűlés a választmányának kötelességévé tette, hogy, ha csak lehetséges, az egyesület évi jövedelméből néhány százalékot tőkésítien, s intézkedjék aziránt, hogy az állandó titkár beálltával az egyleti olvasó- és értekező-szoba a gazdaközönség számára megnyilhasse. Végre a moratorium megszüntetését rendelő kormányrendelet ellenébe teendő fölterjesztés iránt adott a választmányának utasítást. E gyűlésen hét új részvényes és egy alapító tag lön bejelentve. Az elnöki beszédből értesü-

lünk, hogy az egylet 134 alapító után 38,813 ft. alaptőkével bír, a részvényes tagok száma 161, és így az egyesület 295 tagot számlál; évi jövedelme pedig a részvényes tagok évi befizetése és az alaptőke után összesen 2972 ft. 77 kr. — Ez annál örvendetesebb eredménynek nevezhető, mivel hat évvel ezelőtt az egyletnek, az első félév végén, midőn közgyűlést tartott, 5 alapító és 70 részvényes tagja volt csak.

△ (A miskolci gyümölcsészeti társulat) legközelebbi ülésében tiszteletbeli tagjaul nevezte ki: dr. *Entz Ferenc*, *Klauzál Gábor*, *Lukácsy Sándor*, *Ragályi Ferdinand*, *Mártonffy Károly* és *Siebenfreund* urakat.

M i u j s á g ?

— (A jövő 1861-re tervezett magyar mű- és régiség-kiállítás) megtartására mult héten a kért felsőbb engedély megérkezett. E tárgyról bővebben emlékeztünk a V. U. egyik közelebbi számában. A P. U. mult számában egész terjedelmében közöltük az engedélyt megadó helytartósági rendeletet, valamint herczeg *Eszterházy Pálnak* egy a szép vállalatot magas pártfogásáról biztosító hazafias levelét, nem különben a kiállítás helybenhagyott programját. Figyelmeztetjük e közleményeinkre szíves olvasóinkat.

○ (Az Akademia épületének építési helyéről.) Pest városa községtanácsa a magyar tudományos Akademia megkeresését a felső dunasoron az új rakpiacz hosszabani háztelkek második négyszögének átengedése iránt f. hó 17-ki gyűlésében tanácskozás alá vevén, elhatározta, hogy az Akademiának a körülbelül 1300 négyszög ölet tevő teleknégyszögből a fele az Akademiának építésül oly föltétel alatt ingyen átengedtetik, ha az Akademia egyszersmind az említett négyszögnek másik felét is, melynek négyszög öle 120 ftra van becsülve, megvásárolja. A főnemtített átengedés ezenkívül még azon további föltételhez kötteték, miszerint az ingyen átengedett telekrész, azon esetre, ha az megajánlott céljától elesnék, a község birtokába visszamenjen, és hogy mind az ingyen átengedett, mind az eladott építési telken 3 év lefolyása alatt a kellő építkezések megtörténjenek. Előre nem tudjuk, hogy az illetők elfogadják-e az ajánlatot, azt azonban mindenki átláthatja, miszerint annak elfogadása által mintegy kényszerítve vagyunk az épületet minél előbb fölemelni. Szükséges azért, hogy rövid időre félre téve minden egyéb adakozási ügyet, minden erőnket az Akademia háza építési alapjának gyarapítására fordítsuk.

— (Fényes nászünnepe.) Mult kedden Pesten rég nem látott nagyszerű ünnepélynek valánk szemtanúi. *Ürményi József* cs. kir. kamarás ur másodszült fia *Ürményi Pál* tartotta menyegzőjét *Vukovics Sabbas* bájos leányával, *Vukovics Mária*val. — Az esketési szertartás a pesti Seminarium templomában tartatott déli 12 óraker, hol is már egy órával előbb nagyszámú közönség a templomot annyira megtöltötte, hogy a völégény és menyasszony a nagy tolongás miatt alig hatolhatott fényes kíséretével a főoltárhoz, hol már reájok számos magyar főúr és hölgy nemzeti díszöltözetekben váraokoztak. Az esketési szertartás mgos *Farkas Fer.* székesfehérvári püspök ur által számos egyházi segédlet mellett végeztetett, melynek végeztével a násznép töménytelen néző sokaság között vonult ki a templomból.

△ (Reményi a zenede javára) 200 ftos alapítványt tett; mire elhatározott, hogy az ajándékozó aranykeretes arcképe a zenedei nagy teremben az alapító művészek sorába fog helyzetetni.

+ (A nemzeti színházi játékrendet) még ellenségei sem rágalmazhatnák azzal, hogy valami nagyon érdekes volna; kivált az utolsó pár hétben kissé vonzóbb műsorozatot ohajtottunk volna, annál inkább, mert vásár volt, mikor a vidéki közönségre is illenék egy kis figyelemmel lenni. *Reményi* hangversenyein kívül alig tudnánk valami érdekesebbet megemlíteni. A jelen hetirend azonban már több élvezetet ígér. E héten fognának színre kerülni (ha igaz) *Mozart* remek „*Don Juan*“ operája, *Hollósy-L.*-né javára, valamint *Jókai* „*Vértanúk*“ című új darabja, melyről már előre is sok szépet hallottunk; holnapra pedig a „*Korona és vérpad*“ van kitűzve *Munkácsy-F.*-né javára. Megemlítjük még, hogy ifj. *Dumas* „*Tekozló apja*“, mely Párisban oly nagy hatást csinált, april elején fog színre kerülni *Feleki* javára, ki a darab fordítását is eszközölte.

+ (*Vrabély Scraphina* k. a.) pozsonyi születésű zongoraművész, ki közelebb Párisban nagy tetszést aratott, fővárosunkba érkezett, hangversenyeket adandó.

+ (*Willmers levele a magyar zenéről*.) A „P. N.“ biztos forrás után írja, hogy *Willmers*, ki a napokban Pestre jött, több hónapot tüzetesen a magyar zene tanulmányának szentelvén, magyar dalmű szerzését forgatja agyában. Mennyire kedvenczévé lett a magyar zene, világosan látható egy leveléből, melyet nemrég *Grätz*ből írt egyik ismerőséhez, s melyből a következő helyet emeljük ki: „Még egy harmadik és negyedik hangversenyt szándékozom itt adni, s aztán azonnal sietek a magyarok hazájába, hol is be fogom bizonyítani, — ha ugyan erre általában szükséges a bizonyosság — hogy igenis van oly zene, mely a magyarok egész nemzetiségét tükrözteti, mely csak a hzzafiságból takadt, s melynek hangjai híven tolmácsolják *Árpád* fiainak magas leventés szellemét, oly zene, melyet csak Magyarországon lehet keresni és találni, s melyet, igenis, hallhat az ember, magyar cigánytól is, de melyről a cseh, vagy oláh, vagy orosz cigány mind e napig mitsem tud. Így vélekedem én a magyar zene létéről, s ez ügyben, ha szükség lenne, alaposabban is nyilatkozhatnám.“ — Valóban érdekes ezen vélemény-nyilvánítás oly művész szájából, minőt *Willmers*ben régóta tisztel a világ. Neki

már személyesen is vannak érdemei a magyar zene körül, s magyar szerzeményeivel már a múlt évtizedben aratott Pesten diadalokat. Ez utóbbiak kétségkívül most sem fognak elmaradni; első hangversenyét valószínűleg már jövő *csütörtökön* adandja. (Meg kell itt említenünk, hogy Willmers egyszersmind a most élő sakkmatadorok legjelesbjei közé tartozik, ki több ízben lón már nyertes nagyobb sakkversenyekben, még Amerikában is. A Vasárnapi Ujság sakkrovatában is közöltünk már tőle egy pár régibb meglepően szép sakkfeladványt; most azonban ígéretét bírjuk, hogy ezental is a sakkrovatba tartozó újabb közleményekkel gazdagítandja lapunkat. Sakkközönségünk teljesen méltányolni fogja e tudósításunkat.)

⊙ (A magyar Akadémia) igazgató tanácsa, írja a „P. N.“ biztos kútfő után, áprilho első felében ülést fog tartani, melynek elintézendő főtárgya az Akadémia náza építésének mikép és mikor megindítása leend. És mivel e tekintetben a már rendelkezés alatt levő összeg fog tájékozásul szolgálni, azért mindenek felett és elmaradhatlanul szükséges volna, hogy a közönség egyelőre félre tenne minden egyéb adakozási ügyet és az Akadémia palotájának sorsát karolná fel teljes erejéből. Egész Európa, legkivált pedig nyugati szomszédaink figyelnek reánk, mint fog az Akadémia palotájának ügye sikerülni. Csak rajtunk áll, hogy jó hírnevünk e részben is kiderüljön.

— (Reményi művész körútja.) Reményi Ede befejezvéen egyidőre pesti hangverseny-sorozatát, körutat kezd meg az ország nagyobb városaiban. E városok között Miskolcz, Reményi szülőföldje, nyeri az elsőséget, azután Kolozsvárt, Nagyváradot, Gyórt, Pozsonyt, Egert, Szabadkát, Aradot, Temesvárt, Szegedet, Kassát és Brassót látogatja meg, sőt ha ideje marad, még más városokat is.

+ (Feleki Miklós) közelebb Eperjesen (Láng Boldizsár szintársulatánál) vendégszerepléven, az ottani közönség által legnagyobb szívességgel fogadtatott. Előadásain mindig nagy közönség volt jelen, s szép művészi játékaért nemcsak sűrű tapsokban részesült, de Eperjes lelkes hölgyei nemzeti szín szalagos koszorúkkal s értékes billikkommal is megtisztelék. De nemcsak a közönséget, hanem magát az ott mulató szintársulatot is fölvillanyozta Feleki az ő megjelenésével, a társulat mindegyik tagja kétszeres buzgalommal igyekezvén e vendégszereplés alatt magát legjobb tehetsége szerint kitüntetni. Nemcsak Eperjesen, de a közel vidéken is több helyt estélyt rendeztek a vendégművész tiszteletére, mi arra mutat, hogy Feleki nemcsak a színpadon, de a magánkörökben is kedves vendége volt Eperjesnek.

+ (A nemzeti színházi könyvtár gyarapítására) Heckenast Gusztáv minden nála megjelent munkából egy-egy példányt rendelt meg. Ugy halljuk, hogy e szép példát a többi könyvkiadó urak is követik.

+ (A n. Múzeum termei földszítésére) B. Bajzath Györgyné Székesfehérváron 132 ft, 30 kr, báró Vécsey Sarolta Bodrog-Szerdahelyen (Zemplén) 25 ft, Pongrácz Arnoldné Tamás-falván (Gömör) 35 ft, Dörner Irén Győrött 77 ft, Fáy Gusztávné Nyustján (Gömör) 20 ft, Kurz Julia Dunaföldváron 50 ft, Dacsó Julia Keszihózon (Nógrád) 21 ft, Havas-Bors Ilona Miskolczon 96 ft, Sztupa Gzörgyné Pesten 50 ft, Prihada-Juhász Róza Nagy-Azason (Zemplén) 50 ft, gyűjtöttek.

+ (Boscovitz még egy negyedik hangversenyt is rendezend) a n. Múzeum termében. E hangverseny jövedelme jótékony czélokra s részben a zenede javára fog fordítottatni.

+ (Jablonowszky Sándor ukrainai író és történetbuvár) jelenleg fővárosunkban mulat, s hazánkban hosszabb időt szándékozik tölteni, hogy nemzetünket megismerve, azt Oroszország olvasói előtt méltó színben tüntesse föl.

△ (A viszeszék Pesten) aligha marad sokáig jámbor ohajtás, miután legközelebb a várostanács határozata folytán bizottmány ült össze, mely a tervet kidolgozza.

△ (A Ludoviceum melletti Orczy-kert) a város veendi át, s mint mulató-helyet a közönségnek meg fogja nyitni, ép úgy, mint van a városerdő.

— (A soproni arany bulla.) Azon, lapunk egy vidéki tudósítója által pengetett hirt, mintha Sopron város levéltárában II. Endre király arany bullájának egyik eredeti példánya őriztetnék, ismert tudósunk, Paur Ioán ur a „Pesti Hírnök“-ben igen alaposan és érdekesen megczáfolja. Szerinte igenis, Sopronnak csakugyan van arany bullája, mely azonban nem az egész ország, hanem csupán a város régi arany szabadságát, függő arany bulla pecsétét tartalmazza — Mátyás királytól. Különbén e bulla szövege szórul szóra lenyomatva olvasható és pecsétje rézbe metszve látható Schwartznernél. A felszólalásnak ez az eredménye is elismerést érdemel.

+ (Egy régi ohajtásunk) valahára tehát mégis teljesedésbe megy. Bizonyos ugyanis, hogy a Múzeumot most tavasszal villámhárítóval látandják el. Ugy tudjuk, hogy régóta már egyes adakozások is folytak be e czélra.

+ (A közönség érdekében megemlítjük), hogy Arady János magyar szabómester, kit a minap jutányos és igen csinos magyar munkáiért ajánltunk volt, lakását az ősz-utcából az egyetem-téren levő Wenkeim-házba tette át, hol a közönség nagyobb kényelmére boltot is nyitott. Ajánlatunk folytán már sokan megkeresték őt (még Fiuméből is kapott megrendeléseket) s bizonyára senkinek sem volt oka megbánni, hogy hozzáfördült. Ugyanott lakik Leovics csizmadia is, ki helyes magyar csizmaírói ismeretes.

△ (A bécsi Szt. István-torony) megunta a hosszú álldogálást, le akar fekünni, s már hajlik is egyik oldala felé. E miatt tetejéből vagy 30 ölet le akarnak bontani, mivel kijavitása lehetetlen.

⊙ (Bécsben a házbérek összege) 24,000,000 ftra rug. Szegény háziuraknak elég gondot ad, mig e nagy összeget elköltik.

△ (Nestroy Bécsben mint színigazgató) a Karl színházból, mult évi november óta 60,000 ft. tiszta hasznot huzott. Mégis áldott közönség az a bécsi!

⊙ (Horvátország inséget szenedő népe segélyezése ügyében.) Károlyi Ede gróf két czélhoz vezető módot ajánl. Az egyik nagyszerű sorshuzás rendezése, melynek tárgyai közadakozás után gyülnének be s a melyekből kiállítás is lehetne rendezni, mi szintén jövedelmezni fogna. A másik mód a dilettáns vásár, mi által Párisban sokszor szép összeget gyűjtenek jótékony czélokra. Ez abban áll, hogy több teremben (nálunk a Múzeum terme volna ajánlható), több asztalon kirakják a boltokból vásárolt árucikkeket, melyeket szívességből a város legszebb delnöi árulnak, a közönség és urak pedig csupa udvariasságból, ötszörös áron is megvesznek. Az eladott áruk után a rendes bolti áron fölül bejött pénz, a kitűzött jótékony czélra fordítandó. A gróf hasonló dilettáns vásárt indítványoz Pesten is létesíteni, mire nézve már több delnő szives közreműködését ajánlotta.

+ (Melyik a magyar nemzeti tánc?) Halljuk csak, halljuk! Tudós szomszédaink arra észak felé megint valami borzasztó fölfedezést tettek rólunk, a miért azonban nem igen érezzük magunkat hálára kötelezetteknek. Ugyanis a lipcei „Illustrirtes Familien-Journal“ 329. száma egy cikket hoz a tánczról, melyben egyebek közt azt az épületes dolgot olvassuk, hogy a magyarnak nemzeti táncza a polka (!) Hát a csárdást vajjon, mely nemzet vallja magáénak? Vagy talán a tudós „illustriált“ ur ezt is el akarja tőlünk disputálni? Miattunk ugyan a polka a világ legszebb táncza lehet; hanem azért nem vagyunk vele semmi néven nevezendő atyafiságban.

— (Tizenegyfejú rosz-szál) Erdélyből, Martonosról veszszük a következő sorokat: „Egy természeti ritkaságot, a maga nemében remek, csoda szülöttet, olyant, milyent még szem nem látott, egy tizenegyfejú rosz-szálát küldök önnek, oly czélból: hogy a Vasárnapi Ujság valamelyik hasábján érdemes olvasóit ezzel megismertetni sziveskedjék. Tizenegyfejúnek mondám, holott csak tíz van rajta; de maga a találó fájlalva vallá be, hogy kis fia a legelső legnagyobb fejét leszakította, — mi azonban akárki előtt is nagyon szembeötlő. Találtatott ez, két évvel ezelőtt a Bodoki határon, az Oltvize balpartján, a Bodokra felmenő ut mellett. De nekem nem rég kerülvén birtokomba, jobb helyre nem tehetem, mint ha e maga nemében ritka csodaszülöttet bemutatván, ön által a nemzeti Múzeum ritkaságai közé följajánlom. (Átadjuk. Szerk.)

+ (A Kazinczy-szoborra) hat ifju u. m. Horváth György, Amon Lajos, Mihályik Szidór, Pápay Ignác, Makfalvay Géza és Márky Albert ujlag 130 ftot gyűjtött és nyújtott át a Múzeum igazgatójának.

+ (Budai József színigazgató) fölhívja a színészeket és színésznöket, hogy a kik vele szerződni kívánnak, sziveskedjenek eziranti föltételeiket hozzá Arad bérmentesen intézett levelekben e hó végeig tudatni.

△ (Nevezetes végrendelet.) Nyárády János földbirtokos összes vagyonát a csurgói ref. gymnasiumra hagyta s többek közt győrvidéki tanulók számára négy alapítványt is tett. Porait sokan fogják megáldani!

⊙ (A h. h. békésbánsági egyházmegye) Lónyay Menyhértet választá gondnokául.

⊙ (Melanchton Fülöp), Luther kortársa s a reformatióban első bajnok, halálának háromszázados évnapja megünneplését, a cs. kir. vallás- és oktatás-miniszterium a birodalombeli evang. gyülekezeteknek megengedte, még pedig a nevezett százados évnapra (ápril 19.) következő vasárnapra, azaz ápril 22-re.

+ (Tatában műkedvelő zeneestélyek tartatnak.) Ily előadás már kettő volt, egyik márcz. 4-én, másik márcz. 11-én. Czéljuk a szavalat, hangászat és zenészet megkedveltetése, előmozdítása, meghonosítása; továbbá czélja a nemesb társasáletnek lendületet adni, s ennek nyomán a közművelődhetésnek tágasb tért nyitni, s végre a helybeli zenét is anyagilag segíteni. A műkedvelők, kik e zeneestélyekben közreműködnek, 39-en vannak, köztük 20 férfi és 19 nő.

⊙ (Világszerte érthető írásmódot) mint Paic Mózes ur találmányát ismertettük olvasóinkkal a Vas. Ujs. 1859-ki 43-ki számában, egy füzet nyomán, melyet Paic ur adott ki Zimonyban. Most az U. I. hasábjain olvassuk, hogy Zabó Lajos házánfia ez írást sokkal könnyebb és egyszerűbb rendszerrel már ezelőtt 30 évvel találta fel, de még eddig nem levén kellő pártolásra, az egészszel hallgatni volt kénytelen.

— Jolsva (Gömör), márczius 5. (Adakozás, leány-varró-intézet, ugar, időjárás.) E becses lap több számában végig nézvéen ama buzgó honfiak névsorán, kik a magyar Akadémia palotájára bőven adakoztak, lelkeket az öröm elragadá, látván, hogy a magyar büszke, midőn a nemes czélok elérése végett, vagyona egy részét följajánlhatja. — De mi haszna résztvenni az örömben, ha ahhoz magunk is tettel nem járultunk, legyen bár tehetségünk oly csekély, hogy filléreinkkel a közkinestárhoz közeledni szegyenkezzünk. — Ezen gondolat villant lelkemen keresztül, midőn föltevém magamban, hogy édes szülőföldem irányabani tartozásomat e tekintetben lerovom. Az egész csak két arany, melyet t. szerkesztő ur legyen szives, a magyar Athaeneum számára átadni. (Átadtuk. Szerk.) Küldöm pedig azon őszinte hittel: hogy élni fog az oly nemzet, mely életrevalóságát tettel bizonyítja! — Városunkban három évtől óta egy varró-intézet van, melyben kézi hasznos munkákon kívül a kis leánykák magyar nyelvben is gyakoroltatnak. Jeles nevelőnk Zs. V. k. a. műveltsége s ügyekezete, nagy nyერemény a szülőkre nézve, csak használják a jó alkalmat. — A mult őszszel fölmondott ugar kérdése, halom, komolyan foglalkodtatja az itteni polgárság köreit. Ugy látszik, hogy az ugar megszüntetése szomorú rendelet főleg azon gazdákra nézve, kik sok juhot televén, a jövő tavasszal és nyáron nem tudják, hol fogják legeltetni. Furcsa dolog! hisz a többség akarátja létesült, s most tán viszont ugyanaz ellenkezőt tervez, s akkor, midőn már az ugarnak nagyobb része ősz-vetés alá elfoglaltatott! — Időjárásunk változó, havunk lassankint olvad, hurut,

köhögés kinez bennünket. Észak felől a Kakas nevű hegy tájáról mult hóban oly csipős szelek futtak gyakran felénk, hogy csendes időben is félünk rá pillantani, s csodálkozunk nem egyszer, hogy annyira elütött Kakas Márton rokonától, ki oly jóleső melegséggel küldi hozzánk „csipősségét”. — H. J.

— (Egy hazafi tündér-álma.) *) Azon 7 millió forintot, melyet nyert (vagy nyerhetne), így akarja hona javára fordítani: 1-ör. Pesten, a harminczad-ház helyén, egy pompás magyar dalszínházat, vagy odeont építtetni, mint a két testvérváros közepén s legnépesebb helyiségén egy millió forint alapítvánnyal; a mostani színháznak hagyva az országos segélyezést egészen, de egyszersmind ettől egészen elkülönített igazgatósággal. — 2-ör. A volt fűvészkertet, az öt-pacsirta-utca felől a végében eső házzal; továbbá az ugynevezett „Beleznay“-kertet a „grif“-vendégfogadóval s a Grassalkovich-féle sarokházat, a hozzákapcsolt magtárral megvenni, s ekkor a Kunewaldérház, most baromorvos-tanoda, oldala folytán az öt-pacsirta-utcaig keresztül utcáztatni, s e nagy négyesegű térségnek, melybe a mostani színház is befoglaltnék, egyik oldalán a magyar tud. Akademia, másik oldalán egy magyar műtanoda (polytechnikum) számára épületeket állítani oly előleges gondoskodással, hogy az épületek helyiségeinek meghatározásánál kellő tekintet legyen oly üres térségek kibagyására, melyeken az épületek jövőben szükségrendű bővítései czélszerűleg eszközölthessenek. Azt hívén, hogy az Akademia házának tágas helyiségen kell lennie, hol ünnepies homlokzata távolabbra is kiemelőleg mutatkozhat; s tágas udvarral kell bírnia, hol az egészségtelen levegő meg ne szorulhasson, jövőben szükségletekre pedig üres helyisége is maradjon; — a kereskedelmi lármás és tolongó város résztől elkülönítve, de a városból ki még sem szorítva, a nemzeti színház, Muzeum s egyetem szomszédságában, — Mind az Akademia, mind a műtanoda alapítványaiul külön-külön egy-egy millió forintot rendel. Mivel pedig a pénz ingadozó értéke az alapítványokat veszélyezteti, ezen 3 millió, fekvő jószág vételét határozó el, melynek értékű növekedése évről évre oly bizonyos, mint a készpénzbeli tőkék becésnek folytonos alábbszállása, s ha eleinte be nem hozná is a haszonbér a 6 vagy 5 kamatot, pár év múlva megkészenné a benne fekvő pénzösszeget, — s örökre biztosítva lenne az alapítvány a pénzfolyam dögvészétől. — B.

— Adánd (Külső Somogy), márcz. 6. Hozzánk is eljutott gr. Dessewffy Emil ak. elnök hazafias felhívása: hogy a magyar nemzet legbecesebb intézete, egy már nélkülözhetetlen és a nemzet méltóságának megfelelő palota fölépítésére a pénzalap hazafias ajánlatok útján gyűjtessék. Mi is ezen szent czéltől lelkesülve, a helybeli nagy vendéglőben m. hó 13. egy díszes, nemzeti öltözet tekintetében, nálunk első és páratlan táncszívalom tartatott, melyben szépeink és ifjaink a mostani magyaros divat szerint öltözve, szép számmal jelentek meg. — Még nagyobb számú közönséghez lett volna szerencsénk, ha az épen azon napra megjelent iszonyu hóvihar, mely az országutakat mindenütt hófúvatokkal torlaszolta el, közbe nem jő. — Jól esett látni azt a szép összetartást, midőn a földesur a szerény pártás leányt, s viszont az igénytelen hivatalnok a főrangú uri-hölgyet karjaikra fűzve, s a csárdást, négyest stb. minden feszesség nélkül lejtették: mindenik iparkodván részvétél a jövedelmet növeszténi, mely egy nemzeti célra, a magyar Akademia palota javára, van szánva. A tiszta jövedelem, a költségek levonása után, 100 — száz osztrák értékű forint, ezennel a Vasárnap Újság szerkesztőségének kézbesítés végett megküldetett. (Vettük s átadtuk. Szerk.) — Illő köszönetünket nyilvánítjuk t. Kovács Imréné asszonyságnak, ki semmi fáradságot nem kímélve, ezen ügynek valóságában közreműködni, s a vidékben adakozásokat gyűjteni sziveskedett. — Méltó hálát s elismerést érdemelnek végre mindazon buzgó honfiak és honleányok, kik e közös nemzeti cél gyámolításában becses megjelenésökkel és áldozat-álléukkal törekedtek. — K. F.

△ (Adakozások.) A pesti kath. legényegylet helyiségeinek bővítésére Kovács József kalocsai kanonok ur 100 fót, Antonovics János szintén kalocsai kanonok ur, az egylet folyó költségei fedezésére 10 fót adott.

△ (Jótékonyág.) A K. K. írja, hogy gr. Mikó Imre ő mltsa a sepsiszigyörgyi új gymnasium számára 2000 fót ajándékozott.

*) Egy érdemes hazánkia jó akaratu ábrándja ez, melyet a közczélokra befolyó adakozások látása ébresztett benne. Ugy közöljük mint ábrándot, de mégis azon reményben, hogy egy vagy más olvasóban talán mégis egy-egy gyümölcsözésre képes eszmet fog ébreszténi. — Fentebb van érintve, hogy az Akademia palotája valószínűleg a felső-Dunaparton, a Pest város által felajánlott telken fog épülni. Az april hónapban összeülendő akademiái igazgató-tanács fog e kérdésben véglegesen határozni. Szerk.

Színházi napló.

Péntek, márcz. 16. „Romeo és Julia.” Szomorujáték 5 felv. Irta Shakespeare; ford. Gondol Dániel. Romeo Lendvai, Julia pedig Munkácsy-F.-né volt. Lendvai játéka a komoly törekvés félreismerhetlen. Azonban szeretnők, ha tűzvé néha annyira el nem ragadná, hogy a helyes hangsúlyozásról is megfeledkezik. Munkácsy-F.-né igen kedves Juliát állított elének. E szerepbéli első föllépte óta szép haladást tanúsított. Egyebek közt azon jelenete, midőn az altató szert megiszsa, valamint erkély-jelenete is igen sikerült. A két szerelmes, a mint illik, sok tapsot nyert. — Rónai hosszas szünet után ma lépett föl először, Tybald szerepében.

Szombat, márcz. 17. „Bál-éj.” Opera 5 felv. Zenéje Aubertól. Az előadás vége a színlapon 9 óra utánra volt téve, pedig tulajdonképen csak 10 után jöttünk ki a színházból. Vagy e kifejezés: „vége kilencz után,” azt jelenti-e, hogy nem kilencz előtt? Ez esetben igaza van a színlapszerkesztő urnak, mert a 10 óra csakugyan kilencz után van; csakhogy akkor egyáltalán

Egyveleg.

+ (A „Hungarian“ nevű oceani gőzös) közelebb a Sable foknál elsüllyedt. Erre vonatkozólag február 24-én következő sürgöny érkezett New-yorkba: „Hétfőn reggel három órakor egy gőzös lámpái látszottak; virradatkor még állottak az árbocok és a kémény, tíz órakor már mi sem látszott a fedélzeten. Aztán hamar elsüllyedt a hajó, a hullámok házmagasságnyra csaptak el fölötte, s lehetlenség volt a hajóromhoz jutni. A kik a hajón voltak, kétségkívül mindnyájoknak el kellett veszniök, hacsak még virradat előtt oda nem hagyták a csolnakokon, a mi nem valószínű. Sekély vizállás-kor egy része kilátszik a hajónak.” — Ezenkívül hírlapi tudósítások szerint még következő adatokkal szolgálhatunk az elsüllyedt gőzösről: Midőn a szerencsétlenség érte, volt rajta 35 utazó, s Jones kapitány vezénylete alatt a „Montreal-Oceangőzhajótársaság“ tulajdonához tartozott. E hajó egyike volt a legzsebb és legerősb oceani gőzösknek s rendkívüli gyorsasága által tünteté ki magát. A hajó hossza 320, szélessége 39 s mélysége 27 láb volt, 350 lóerőre, legénysége a cselédekkel együtt 110 személyből állt. Volt rajta 160 szobácska s ezenkívül 300 fedélzetközi vendég számára elégséges hely. A „Hungarian“ harmadik utját tette Portlandba, midőn elsüllyedt. Angol-országban 40,000 font st. értékben volt biztosítva; becses szállítmányának nagy része az Egyesült-államokban volt biztosítva.

△ (A Seckbachi tetszhalott.) A tudós világban, valamint az avatlanok közt nagy figyelmet gerjeszt a következő eset. — Friedrik János, 23 éves, erős testalkatu legény, a kurhesseni második zászlóaljban, mint közvitéz szolgált. Midőn a zászlóalj Hanauban feküdt, a legény ez év elején szabadságra haza lön bocsátva. Egy darabig vasuton utazott, melynek egyik állomásától hazája, Seckbach falu közel volt. Már a vasuton rozslat érezte magát, s társaitól elmaradt, mondván, csak menjenek, ő ballagva is haza ér, hisz közelebb lakik, mint ők. Később az ut mellett egy kővön ülve látták ismerősi, de ezeknek is csak azt mondta, hagyják őt, majd elmegy haza önmaga is. Másnap, febr. 1-én, reggel az ut mellett az árokban halva találták. Hasztalan igyekeztek a szülői háznál életre hozni. Az orvos állítá, hogy agyszélhűdésben halt meg s mielőbb eltemethetik; de a szülők fiuk temetését, hogy nagyobb legyen a csödület, febr. 5-re, vasárnapra akarák halasztani. Minden azt hitte, hogy a halott addig egészen rothadásnak indul; de nem úgy lett, a halott még 18 nap múlva sem indult rothadásnak; tagjai hajlékonyak, bőre szép testszínű, teste fris, szeméi tiszták, átlátszóak. E csoda esemény roppant sok nézőt csalt a halotthoz, kik közt csak orvos volt 200. Az orvosok azt állíták, hogy a beteg dermenetben szenved; de sikeretlen maradt minden kísérlet. Egy orvos heted napon balczombján eret vágott, de melyből azonnal nem, csak másnap folyt, és pedig egészen egészséges vér. Február 18-án sem lehetett még a testet teljesen holttnak mondani, noha szeméi beestek és becsukódtak, szája körül kékes foltok mutatkoztak, de tagjai még mindig hajlékonyak, frisek, vörösek voltak, nyoma sem mutatkozott a halottnak. Feltűnő, hogy a hulla nem nyult meg, mint más holttest, hanem csak akkora, mint előbb. A tudomány kétségben van e jelenet felett. Az orvosi tudomány nem tud itélni, mert tapasztalatilag még nem volt alkalma hasonló eseteket észlelni. — A halott multjáról csak azt tudják, hogy két izben kitoré a nyavalya, de különben mindig egészséges volt.

△ (Emberkínzás.) Angliában Lord Brougham figyelmezteté a fölsőházat, hogy a fejerítő és festő kézműveknél 7—8 éves gyermekek is vannak munkára alkalmazva, kiknek 18 óra hosszatt kell naponként dolgozniok s kikkel általában, kivált pedig ha munka közt ellundikálnak, a legembertelebül bannak. Az illető miniszter megígérte, hogy vizsgálatot tétet s az erre vonatkozó szigoru törvényeket érvényesítendi.

△ (A szultán bundája.) Konstantinápolyban a szultán ruhatárában van egy bundával bélelt prémes felöltő, melyet a szultán már számtalanszor ki-mustrált, de komornyikja a ruhán változást tétetve a dolgot úgy intézte, hogy a szultán a bundát mindig újra megvette, úgy hogy azért már összesen 750,000 piaszt (mintegy 47,000 tallért) adott, mely szép haszon a komornyik zsebének esett javára. Erről aztán el lehet mondani, hogy a legdrágább bunda a világon; de a miről maga a szultán semmit sem tud (ha csak most nem tudja meg e lapokból).

△ (A legnagyobb angol hadihajó „Howe“) a pembrocki gyárból márcz. 6-án szállt a tengerre. Hossza 301 láb, szélessége 61 láb és magassága 65 láb. Gőzgépe 1000 lóerőjű leend, és 120 nehéz ágyut fog hordozni.

kár is kitenni az előadás végét, minthogy így sem czélja, sem értelme nincs. E hiba ellen nem szólalnánk fel, ha igen gyakran elő nem fordulna; felszólalunk pedig, mert sokaknak érdekében áll tudni, meddig tart az előadás, ha egyébert nem is, legalább azért, hogy a kik pl. cselédeket rendelnek a színházhoz hazakísérőkül, tudhassák, mikorra rendeljék őket oda. Reméljük, hogy a színlapszerkesztő ur figyelembe veendi szavainkat. — Mondjunk el egy füst alatt egyebet is, a mi szívünkön fekszik. A magyar táncz szép, ezuttal is megtette hatását; de nem hisszük, hogy jó izlésű magyar embernek tetszenek azok a furesa, lábfcizamító (talán a kozáktánczból kölcsönzött) figurák, miket színpadunkon magyar táncz közben produkálni szoktak. Ezek a tánczmesterek kelletlen okoskodásainak szüleményei, s oly messze esnek a szép fogalmától, mint Makó Jeruzsálemtől.

Vasárnap, márcz. 18-án. „Mátyás király lesa.“ Eredeti történeti színű 5 felv. Irta Szigligeti. A színház, néhány zártszéklet s a páholyok nagy részét kivéve, egészen megtelt. Felekit, ki Mátyás szerepét adta, midőn először megjelenén, a színpadon lóháton keresztülment, ezuttal is erősen

megtapsolták. E miatt egyik lap kikelt a minap a közönség ezen tapsoló része ellen, de alkalmasint helytelenül, mert az a jó vasárnapi publikum Fellekít nem lovaglásért tapsolta meg, hanem Mátyás királyt üdvözölte benne, a mint először megjelent a színpadon, ezáltal is ki akarván mutatni, hogy az igazságos Mátyás jó emlékezetben áll előtte.

Hétfő, márcz. 19. „*Bibor és gyász.*“ Eredeti történelmi dráma 5 felv. Irta **Hegedus Lajos.** II. Istvánt maga a szerző játszta, kinek ez nagyobb szerepei közé tartozik. Az előadás elég igyekezettel ment; a közönség pedig, mely csekély számmal volt jelen, nem mulasztotta el a darab egyes szebb helyeit megtapsolni.

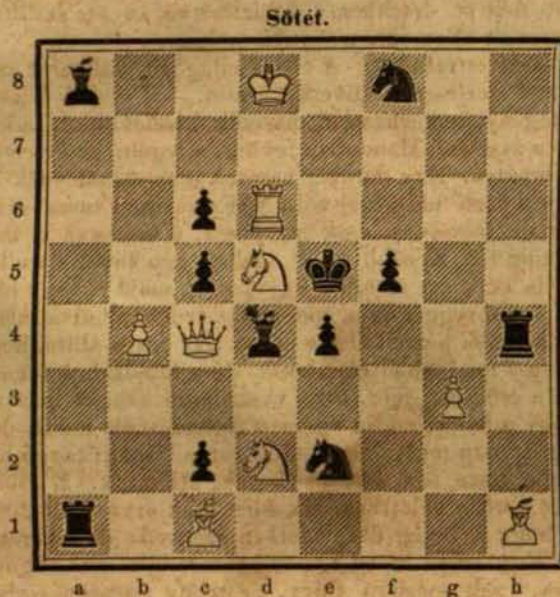
Kedd, márcz. 20. „*Észak csillaga.*“ Opera 3 felv. Zenéjét írta **Meyerbeer.**

Szerda, márcz. 21. Másodsor: „*XI. Lajos.*“ Tragoedia 5 felv. Irta **Delavigne** Kázmér. A czímzerepet, mely szerzőnek sok lélektani ismeretéről tesz bizonyosságot, Tóth József mesterileg adta.

Csütörtök, márcz. 22. „*Zsidónő.*“ Opera 5 felv. Zenéje **Halevytől.**

SAKKJÁTÉK.

10. sz. feladvány. — WEISZ A. J. tanártól (Budán).

Világos indul s a 3-ik lépésre matot mond.

A 6-ik számú feladvány megfejtése.

(Ráfaeltól.)

Világos.	Sötét.
1) c4 - c5	a7 - a6
2) f4 - b5	a6 - b5
3) B b7 - a7 ♣	

Helyesen fejtették meg: *Temesvárt:* Kalaba József. — *Irogen:* Gáborovits Károly. — *Gladán:* Kiss Andor. — *Jánosiban:* Keszler István és Barnabás. — *Török-Szent-Miklóson:* Frankl A. — *T.-Kanissán:* Szeghő Géza. — *Székes-Fehérvárt:* Cselkó György. — *Galsán:* Sass Lajos, Pálffy József. — *T.-Ujlakon:* Nagy Ildi Ferencz. — *Bécsben:* Szily Kálmán. — *Csákeáron:* Göllner Frigyes. — *Csongrádon:* Keller Lajos. — *Andráshelyen:* Majláth Béla. — *Lessen:* b. Meszéna István. — *K.-Tapolcsányban:* Büttner Géza. *Berhidán:* K-y. S.-Patakon: Szívós M. S.-A.-Ujhelyen: Karosa Endre. *K.-Turon:* Ruttkay Mór. — *Lókuton:* Kovács L. — *Korteszföld (Erd.):* Kiss Bálint. — *Cegléden:* Reisinger I. *Parabutinban:* Rothfeld J. — *Gárdonyiban:* Philoscacco. — *Szabadszálláson:* Rozsnyay M.

Rövid értesítések: *Galsa:* Pálffy József. A küldeményért fogadják köszönetünket. — *Léva:* Ráfael. Ezután is szívesen fogadjuk. — *K.-Tapolcsány:* B. G. Az engedélyt megadjuk. — *S.-A.-Ujhely:* Karosa E. A feladványoknál föltételeztük, hogy sötét mindig a legjobb ellenhuzásokat teszi meg.

Szerkesztői mondanivaló.

4992. **Szeleskut.** M. J. esp. Az elmaradás oka az ottani postán keresendő. Kiadó-hivatalunkhoz nem érkezett ön részéről több mint 4 ft. 20 kr. Ezért van ön neve ideiglenesen az évnegyedes előfizetők közé iktatva. Egy évi előfizetési díj 10 ft. Kérjük önt, szíveskedjék az ügyet az illető helyen sürgetni.

4993. **Nemzetemhez. Ki legvigább-e világon?** stb. Ismét nem közölhetők. Ön komoly bírálatot s okokat kíván? Erre rá nem érünk, nem is győznők. Tanuljon ön a jó példából, s ha azok olvasása mellett ön mégis közölhetőknek tartja verseit, akkor csakugyan megteheti azt, a mit tenni készül, hogy t. i. „véggkép lemond e pályáról.“ Marad még ott egy pár ember.

4994. **Pest.** Fl. K. Szóval szerettük volna az ügyet elintézni. Az észrevételek közt több igaz van, de azért a mohácsi veszedelem mégis megtörtént, akárhogy resteljük utólagosan.

4995. **Elmélkedés.** Nem adható.

4996. **Közszeg.** N. A. Valamennyi lap hirdette a hivatalos lapok után, hogy az Akadémia javára történő adakozásoknak semmi akadály nem tétethetik. Eddig önök is olvasták ezen helyreigazítást.

4997. **Zsítvárolgye.** Ohaj (Bars). Molnár Czézár urnak. Ezennel tudósítjuk önt, hogy a márcz. 11-én tartott barátságos ebéd alkalmával a horvátországi szűkölködők számára adott 42 ftot vettük s a zágrábi polgármester ur utján illető helyre szolgáltattuk.

4998. **Szülőföldön.** Bánatomban. Fialat kísérletek.

4999. **Egy kis farsangi nehezítés.** Ne bolygassuk ezt a bójtben; nem is igen lehet azt innen megszűröl megérteni.

5000. **D.-Szerdabely.** Az értekezést örömmel olvastuk. Nem tudjuk, látta-e ön Révész Imrénék e férfuról nem régen kiadott érdekes könyvét s ön adatai megegyezők-e? —

5001. **Ármany és nagylelkűség.** Nagy lelkűen vissza szeretnők szolgáltatni.

5002. **Stambul.** V. A folytatást vettük s várjuk a többit.

5003. **A keresztény iparosok betegsége.** Talán nem oly nagy ez a betegség, mint ön rajzolja, de az orvosságot bizonyosan másutt kell keresni: t. i. a szorgalomban, ügyességben, kitartásban, becsületességben. Ezek azon tulajdonok, melyek semmi versenytárstól sem ijednek meg.

5004. **Kr.-H. Váralja.** Z. J. Mindinkább bámolni kezdjük a lappangó, sajátosságos talentumot, mely nem tud határozott alakban napvilágra bontakozni. Sajnáljuk, hogy a hosszú levélből nyilvánosan fel nem használhatunk semmit. Valódi hadakozás a levegőben; szép, de furesa. A hozzánk intézett kérésre nézve tudakozdani fogunk.

5005. **Kis-Ázsia.** Nogell J. Köszönettel vettük a küldeményt. Küldjük üdvözlő-tünetet a Feketenger partjaira, hol rólunk is megemlékeznek!

5006. **Kis-Tur.** H. R. A cikkek helyet foglalhatnak a most folyó történelmi rajzok sorában.

5007. **Tápió-Szele.** Ily tárgy tudósításokat adnunk nem lehet.

5008. **Estár.** I. S. A rajz készen van, de ki nem adhatjuk, mert csak most látjuk, hogy biz az nagyon gyöngé. Sok ember csak bosszankodnék miatta.

5009. **Eger.** M. K. A cikk becset teljesen méltányoljuk, s czélzott jó hatását mi is reméljük. Szeretnők mielőbb megindítani. A második cikkről mindedig tudomásunk nem volt, s igen ohajtanánk vele megismerkedni.

5010. **Rozsály.** K. P. A kire a levél szól, nincs jelenleg Pesten; utána indítjuk.

5011. **Válasz a hattudalra.** Ne pengessük azt a szomorú nótát. Ugy sem lesz abból a hattudalból semmi — ámbár nem jó a halállal verselni.

5012. **Füle.** B. K. „Publikánusi pírálással térek vissza önhöz, ki eleitől fogva hiv kisérője valék; egy új divatu toborzó csábita el akaratom ellenére, de ime *tanusita* vagyok, hogy ama laphoz nem szokhatom — — jeremiádjai tökéletesen elbusítottak.“ stb. Ezt írja ön a többi között. Nem mondjuk meg, hova tévelyedett el ön, csak azt mondjuk: Isten hozta nálunk!

5013. **Aradi országgyűlés. Népdalok.** Nem jők azok. Idézzünk vagy két sort?

„Heje hujal dinom dánom — haja hap!

Ne prédikáljon hiába az a pap!

A minap is ugyancsak rám olvasott

Maczonkába mult, hogy — meg nem rikatott!“

Valóban: Heje hujal és maczonka! és haja hap!!!

5014. **Baja.** Furcsa esemény: Baja városának képviselő-gyűlése egyhangulag elbátározza a tanoda-térnek „Kazinczy-térre“ átváltoztatását, s határozatát tetté érlelve, az új Kazinczy-érozttábla a gymnasium falára városhatóságilag föl is szegeztetett. S ime egy szép reggelen a díszes éroztlap valaki által leszakasztatik. Reméljük, a városi hatóságnak lesz annyi erélye, hogy egyszer kimondott határozatát újra érvényesítse.

5015. **Nem ezt a dalt.** . . . Bár ebben is sok ügyességet, a kifejezés gyakorlottságát látjuk, de mi is azt mondjuk: *nem ezt — egy másikat!*

5016. **Tavaszi szállószó ének.** A „Borászati Lapok“-ba kellene ily szakverset küldeni. Ott talán helyet taposnának vagy sajtolnának neki. Itt csak a jó szándékot tisztelhetjük.

5017. **Vác.** G. K. A verset kézbesítettük. Reméljük, a válasz más uton fog önhöz jutni.

5018. **Kis-Ujszállás.** E. S. Az első főlészólást az illető urnak magának adtuk át; azt tettük az újabb sürgető sorokkal is. Többet annyi nyilvános főlészólás után nem tehetünk.

5019. **Győr.** —y Névtelenül ily közléseket el nem fogadhatunk.

5020. **Uj-Arad.** Dr. Sz. Örömmel vettük az érdekes küldeményt. Fogadja ön előre is szíves köszönetünket.

5021. **Békes.** Sz. K. Várjuk. Az eddigit sajnáljuk.

5022. **Egy Bus Eletű.** Rettenetes desperatio. S miért? Azért, mert . . .

„Szülöttem csak azért, hogy most nagyra növe,

É zajos világnak csak gunytárgya legyek,“ — s mert:

A nap első sugára csak büt hoz felyemre,

Mert hosszú! igen hosszú! e kinos életem!“ — s mert:

(az ivóbarátkótlól) „most messze, messze vágyok,

Kristály patak mellett úrtek poharat,“ — s mert:

„Mosojj a hold felém, néma élyszakákon,

Mikor nem látva senkitől, barangolok,

Mert csak az ély az, a mi nyugalmat ad,

Ekkor virad nekem, csak ekkor andalgok.“

Mindezen bajokon pedig igen könnyen lehetne segíteni; mindenekelőtt az „éjjeli andalgást“ kellene abbahagyni. Más nap mindjárt jobb vers teremhetne.

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-oros naptár	Nap-kelet nyug.		Izraelit. naptár	Hold-kelet nyug.	
			kelet	nyug.		kelet	nyug.
	Márczius	Márcz. (6)	6. p.	6. p.	Nisan	6. p.	6. p.
25 Vasár.	65 Gy. ó. B. G Herm.	13 B4 bójtb	5 56	6 16	2 Aaron	6 32	9 52
26 Hétfő	Manó (Em.)	14 Benedek	5 54	6 18	3 (gy. h.	6 58	11 4
27 Kedd	Rupert p.	Rupert	5 53	6 19	4	7 31	* *
28 Szerda	Sándor. Sixt.	Sándor	5 51	6 21	5	8 14	0 13
29 Csütört	Mechtild	Jónás	5 48	6 22	6	9 6	1 14
30 Péntek	Fájdalm. BA.	Amadé	5 46	6 23	7 Mátéz	10 16	2 5
31 Szomb.	Cornelia	Benjam.	5 44	6 25	8 S. Hung	11 32	2 44

Holdnegyed: ☾ Első negyed 30-án 8 óra 8 perczkor reggel.

TARTALOM.

Vázlatok a magyar viselet történetéből (folyt., képpel). Vízkelety Béla. — Egy anya emlékezete. Losonczy L. — Egyes kiszakasztott lapok a történet könyvéből III. Dobozy Mihály. Papp Zs. — Fehérhegyeségi utiképek V. (folyt., képpel). — Pomare, Tahiti-sziget királynője (képpel). — A munkási fegyház. — Böngezet. Gondolattörédek. — Tárház. — A m. Akadémia palotája. Adakozás a Kazinczy-alapítványra. Irodalom és művészet. Ipar, gazdaság, kereskedelem. Közintézetek, egyletek. Mi újság? Egyveleg. Színházi napló. Sakkjáték. Szerkesztői mondanivaló. Heti naptár.

Felelős szerkesztő: **Pákh Albert** (lak. uri-uteza 12. sz.)